

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potocnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XIV.

Celovec, petek, 9. oktober 1959

Štev. 41 (908)

Bodimo in ostanimo stvarni

Kakor koli človek današnjega časa že gleda na proslavljanje 10. oktobra na Koroškem, ne more najti razumevanja za proslavo, kakor jih imajo v navadi Abwehrkämpferbund, Heimatdienst in njim sorodna združenja. Proslavljanje 10. oktobra s strani teh krogov že po svoji bistveni zgodovinski vsebini ne more biti kaj drugega kakor obnavljanje bojnega duha, žalitev in groženj nasproti koroškemu Slovence. Te kroge ta dan vedno spet spominja, s kakšnimi sredstvi je mogoče neki narod zatirati, ga zapostavljati in mu jemati osnovne pogoje njegove samobitnosti, kako ga je mogoče germanizirati in mu jemati sadove njegovega dela.

Zaradi tega način proslavljanja tega dneva, kakor smo ga od te strani navajeni, ni le žalitev nas koroških Slovencev, ki jim je tak duh 10. oktobra prinašal le razočaranja, bridkosti in nasilje, temveč tudi žalitev nemških sodeželanov, ki hočejo pomiliti in enakopravne odnose med obema narodoma v deželi. Prav zadnji razvoj v prizadevanju za mirno sožitje in enakopravne odnose med narodi v svetu pa še posebej kaže, kako zgrešeno in škodljivo je oživljanje prav tega duha 10. oktobra.

In vendar hoče Kärntner Abwehrkämpferbund praznovati jutrišnji dan po svoje. Na njegov poziv naj bi danes zvečer po vsej deželi goreli kresovi in zvonili cerkveni zvonovi! Jutri pa naj bi se na isti poziv "domovini zvesto prebivalstvo" pridružilo proslavam, ki jih ima Abwehrkämpferbund skupno s Kärntner Heimatdienstom in sorodnimi nemško šovinističnimi združenji napovedane od Labota do Spittala.

Imena organizatorjev teh proslav sama že kažejo, da se duh 10. oktobra tudi letos ne bo spremenil. Namig na to je bil tudi nedeljski vzklik namestnika celovskega podžupana Scheucherja na Urhovi gori "Das ungeteilte Kärnten grüsst das freie Berlin". Najbolj pa kaže duh letošnjih proslav 10. oktobra dejstvo, da bo njihov glavni govornik bivši vodja YDA (Volksbund für das Deutschtum im Ausland) v Berlinu, dr. Hans Steinacher. Njegovo priznanje k Avstriji v preteklosti najbolj prikazuje sam, ko v svoji knjigi "Sieg in deutscher Nacht" izjavlja:

"Ne samo napačni, temveč tudi smejni so vsi poizkusi 'avstrijske' poveljne dobe, da bi pokazali uspeh Koroške v dveletni borbi od 1918—1920 kot 'zmago avstrijske državne misli'. Borba Koroške se je mogla vršiti samo kot nemška borba, v zavesti odgovornosti do bodočega rajha, do nemškega naroda in domovine."

Ali pa:
"Nasprotno ni imelo priznavanje k avstrijskemu v plebiscitni borbi tako rekoč nobene vloge. Naš propagandni material komaj pozna besedo Avstrija".

Te izjave govori same zase in mečejo čudno luč tudi na vzklik g. Scheucherja na Urhovi gori, ko je v imenu nedeljske Koroške pozdravljaj svobodni Berlin. Te izjave pa tudi jasno kažejo, da so krogi, ki so postavili Steinacherja za glavnega govornika jutrišnjih proslav istega duha, kakor on sam. Ta duh pa je pred 21. leti delavsko potepal tudi Avstrijo. Ta duh je zažgal po Evropi kresove nasilja, krvi, bede in revščine. Ta duh je trgjal zvonove iz naših zvonikov, izseljeval ljudi z domače zemlje ter zapiral in pobijal tako slovenske kakor tudi avstrijske demokrate, med njimi celo Abwehrkämpferje. Od nasilja tega duha sta bili Koroška in Avstrija osvobodjeni šele s pomočjo tistih, ki so bili prav od ljudi Steinacherjevega kova psovani in preganjani kot "izdajalci domovine", s pomočjo koroških antifasistov in partizanov ne glede na njihovo narodnost.

Bodimo in ostanimo stvarni: Deseti oktober nas spominja obojestranskih žrtev. Poklonimo se jim vsi v želji, da bi nikoli več ne bilo treba priti za orožje. Poklonimo

Volitve v delavsko zbornico

V nedeljo, dne 11. in v ponedeljek, dne 12. oktobra bodo volitve v Delavsko zbornico. To bodo pete volitve, odkar so bile leta 1920 v Avstriji ustanovljene delavske zbornice. Na Koroškem je pri teh volitvah okoli 92.000 volilnih upravičencev, ki bodo v volilnem telesu delavcev volili 47 zastopnikov, v volilnem telesu nameščencev 14 zastopnikov in 9 zastopnikov v volilnem telesu promelnih uslužbencev.

Kot volilne stranke bodo pri volitvah v delavsko zbornico na Koroškem nastopale: Frakcija socialističnih sindikatov, Avstrijska zveza delavcev in nameščencev (ÖVP), Sindikalna enotnost (KPO), FPO in strankarsko prosta lista ali lista delovne skupnosti strankarsko neodvisnih obratnih svetov in delojemalcev Avstrije.

Za te volitve volilne borbe v javnosti skoraj ni opaziti. Volilne stranke so svoje

agitacijsko delo osredotočile na obrate in delovišča. Na zunaj vidna predvolilna akcija; in to najbolj prepričljiva, pa je bil nedavni kongres Zveze avstrijskih sindikatov. V svojem poteku je namreč pokazal, kdo v tej organizaciji so pravi predstavniki delavcev in nameščencev. Pokazal je moč in pomen socialističnih sindikatov v socialnem in gospodarskem življenju v naši državi, pokazal je njihovo dejavnost v korist delojemalcev. Le ti pa imajo svoje stanovsko zastopstvo v delavski zbornici.

Odločitev, kateri od volilnih strank bo pri teh volitvah dal svoj glas, za nobene volilnega upravičenca ne more biti težka. Na podlagi njenih dosedanjih prizadevanj in uspehov v korist delavcev in nameščencev, posebej pa še rentnikov more vsak od njih voliti le Frakcijo socialističnih sindikalistov!

Oddati glas Avstrijski zvezi delavcev in nameščencev (ÖVP) pomeni, oddati glas volilni stranki, ki sme v korist delavcev napraviti le to, kar paše v koncept njihovih nasprotnikov, združenih v Wirtschaftsbundu ÖVP in v Združenju avstrijskih industrijalcev. Njihov odnos do delavcev in rentnikov pa najbolj kaže njihovo zadržanje pri pripravi državnega proračuna, kjer črta jo predvsem tam, kjer gre za kakšen prihodek delavcev in kjer gre za njihovo socialno varnost. Konec koncev pa ta volilna skupina v avstrijskem delavskem gibanju ravno tako malo pomeni, kakor pa ostale tri. Uspešna borba delavcev in nameščencev v delavski zbornici proti interesom trgovinskih zbornic, zvezne gospodarske zbornice in združenja industrijalcev, kjer kraljujejo veletrgovci, industrijalci in privatni finančniki, je mogoča le ob močnem zastopstvu Frakcije socialističnih sindikalistov v njen.

Delavska zbornica je stanovsko zastopstvo delavcev in nameščencev. Njena naloga je, da v družbenem življenju zastopa in ščiti njihove interese nasproti ostalim poklicnim skupinam in zbornicam, da zavzema stališča k osnutkom zakonov in da skrbi za poklicno in strokovno izobrazbo, pa tudi za splošno kulturno rast delavcev in nameščencev, predvsem pa naraščanja. Ne navsezadnje pa je njen veliki pomen v tem, da skupno z Zvezo sindikatov lahko odločilno posega v razvoj mezd in cen v državi, kar je ob neprenehnih poskusih navijanja cen in s tem v lazečem razrednotenju delavčevega in nameščencevega šilinga še posebno važno.

Prav zato naj pri teh volitvah nobeden volilnih upravičencev ne ostane doma. Vsak naj voli in vsak naj voli pravilno — socialistično!

Jugoslavija pozdravlja izjavo dr. Kreiskega glede našega vprašanja

Na tiskovni konferenci je minuli petek predstavnik državnega tajništva za zunanje zadeve vlade FLRJ, Drago Kunc med drugim zavzel tudi stališče do govora avstrijskega ministra dr. Kreiskega glede Tirolske pred generalno skupščino OZN in do njegove izjave o manjšinah v Avstriji, ki jo je minister Kreisky dal ob svoji vrnitvi zasedanja OZN na Dunaj. Na tozadevna vprašanja novinarjev je dejal, da je zunanji minister Kreisky v svoji izjavi med drugim izrazil upanje, da bodo razgovori o vprašanju jugoslovanske manjšine v Avstriji ugodno potekali ter je zlasti povdaryl željo avstrijske vlade, da bi "dosegli najboljšo možno ureditev".

Z naše strani, je nadaljeval Kunc, lahko pozdravimo to izjavo v upanju, da označuje pogoje za skupne napore naših dveh dežel z namenom, da bi odpravili ovre za ugodnejši odnos med nami. **Stoječ na tem stališču, smo mi sedaj kakor prej odločeni, da s svoje strani storimo vse, kar je potrebno, da bi prispevali k odstranitvi nesporazuma, katerega osnovni vzrok je nezadovoljivo stanje v zvezi z našo nacionalno manjšino v Avstriji. Pozitivne spremembe na tem področju bi nedvomno bile resna spodbuda za ureditev tudi drugih vprašanj v smeri razvoja dobrososedskih in prijateljskih odnosov med našima dvema deželama.**

Kar zadeva tisti del izjave Kreiskega, ki se nanaša na avstrijsko imetje v Jugosla-

viji, je Kunc dodal, da je stališče Jugoslavije znano in da mu nima kaj dodati.

Na vprašanje, kako ocenjuje govor Kreiskega pred OZN, ko je sprožil vprašanje avstrijske manjšine v Italiji, je Kunc izjavil, da je stališče Jugoslavije glede teženj manjšine po uresničitvi njihovih nacionalnih pravic znano in da ga potrjuje njena praksa do manjšin, ki živijo v Jugoslaviji. **Popolnoma se strinjamo z izjavo ministra Kreiskega na Dunaju, je dejal Kunc, ko je dejal, da "mora tisto, kar mi (to je Avstrija) zahtevamo za našo manjšino v drugih državah, prav tako veljati za manjšine pri nas".**

Predsednik republike na državnem obisku v Sovjetski zvezi

V ponedeljek popoldan je na moskovskem letališču Vnukovo pristalo AUA-letalo in je iz njega izstopil državni predsednik dr. Schärff, ki je s svojim spremstvom prispel na državni obisk v Sovjetsko zvezo. Na letališču ga je prisrčno pozdravil predsednik prezidija vrhovnega sovjeta, maršal Vorošilov, ki je povdaryl, da je prepričan, da bo obisk predsednika naše nevtralne države okrepil prijateljske vezi in sodelovanje med obema državama. Isti duh je vel tudi iz pozdravnega nagovora dr. Schärfa, ko se je Vorošilovu zahvalil za po-

vabilo na obisk. Dr. Schärff so na letališču pričakali tudi člani sovjetske vlade z namestnikom ministrskega predsednika Kozlovom in zunanjim ministrom Grom'kom na čelu ter v Moskvi akreditirani diplomatski zbor.

Predsednik republike, ki ga na desetdnevnem obisku v SZ spremljata zunanji minister dr. Kreisky in državni sekretar v zunanjem ministertvu dr. Gschnitzer ter 15 novinarjev, bo na svojem potovanju obiskal Leningrad, nakar se bo podal v Sibirijo k srečanju z ministrskim predsednikom Hruščevem, ki se na poti iz Kitajske tam mudi. Nadalje bo še ogledal industrijske revirje na Krimu in letovišča ob Črnem morju, zadnji čas svojega obiska pa bo prebil v Moskvi.

Na dunajskem letališču so se od predsednika republike in njegovega spremstva poslovili predsednik parlamenta ing. Figl in kancler Raab s večino članov vlade. Kancler Raab mu je zaželel srečno pot in povdaryl, da bi ta prvi obisk v zgodovini, ko avstrijski državni predsednik obišče Sovjetsko zvezo, prispeval k še boljšim in intenzivnejšim vezem med obema državama.

Dr. Schärff častni doktor univerze v Moskvi

Tik pred nastopom svojega državnega obiska v Sovjetsko zvezo je univerza v Moskvi 1. oktobra izvolila zveznega predsednika dr. Schärffa za svojega častnega doktorja. S tem je Svet univerze, kakor je rečeno v poročilu TASS, izkazal dr. Schärffu čast in priznanje, ki ga zasluži za svojo odlično državniško in družbeno dejavnost.

Za Lunikom II. še Lunik III.

Ko so v svetu še pisali in govorili o sovjetskem presenečenju sveta z kozmično raketo, ki je zadela Luno, je svet po pižlih 3 tednih bil deležen novega presenečenja sovjetskih znanstvenikov. Minulo soboto, na drugo obletnico izstrelitve prvega umetnega satelita v vesolje, Sputnika s 83 kg teže, so poslali v vesolje novo kozmično raketo in jo imenovali Lunik III. Kakor so prej že določili in napovedali, kroži Lunik III. v območju med Luno in Zemljo. Raketa, ki tehta preko 1 1/2 tone, nosi seboj avtomatično medplanetno postajo, ki tehta

se jim z dejanji, da bo končno odpravljen moralni, socialni in gospodarski pritisk na koroške Slovence. Poklonimo se jim v nedeljem prizadevanju, da bi bila končno uresničena izjava koroškega deželnega zbora od 28. septembra 1920, da bo slovenskim sodeželanom varoval njihovo jezikovno in nacionalno posebnost sedaj in za vse čase...

287,5 kg, z inštrumenti, ki bodo na Zemljo dnevno pošiljali poročila in celo slike z one strani Lune, ki z zemlje ni vidna.

V torek je raketa stopila v svoj določeni tr. Najmanjša njena razdalja od Lune znaša 7000 km, ona od Zemlje pa 2000 km. Postaja oddaja svoja poročila na Zemljo vsak dan po dve uri.

O izstrelitvi so Sovjeti obvestili ameriško akademijo znanosti in angleški radioteleskop v Jordell Banku. Zadnji je medtem že zaznamoval poročila, ki jih Lunik III. pošilja na Zemljo.

Izstrelitev Lunika III. je nov in velik uspeh sovjetskih znanstvenikov, ki je v svetu zbudil kar največjo pozornost. Znanstveniki trdijo, da Sovjetska zveza v izvajanju programa o odkrivanju vesolja daleč prednjači pred Združenimi državami Amerike. Najmanj eno leto, pravijo, je še potrebno, preden ZDA lahko upajo na tak uspeh, kakor ga je z Lunikom III. dosegla Sovjetska zveza.

V službi zblíževanja med obmejnimi prebivalstvom sosednih držav

Pred kratkim smo poročali o ugodnem razvoju na področju italijansko-jugoslovanske izmenjave blaga, ki se odvija v pogodbah od 31. 3. 1955, dogovora o malem obmejnem prometu in sporazuma o tehničnem sodelovanju obeh držav. V tej izmenjavi igra posebno pomembno vlogo, predvsem za obmejna področja, dogovor o malem obmejnem prometu. Ta mali obmejni promet se iz leta v leto bolj razvija. V avgustu tega leta je bil znatno večji, kakor v juliju oziroma lanskemu avgustu.

Obmejni promet med Italijo in Jugoslavijo je poleg s potnimi listi mogoč še z navadnimi propustnicami in dvolastniškimi propustnicami. Prebivalstvo z obeh strani meje se te možnosti temeljito poslužuje. Tako so n. pr. v preteklem avgustu na obmejnih prehodih med Slovenijo in Italijo na goriškem in tržaškem področju naštel nad 934 prehodov meje na to ali ono stran. Iz Italije v Jugoslavijo je v teh dveh področjih prestopilo mejo preko 364.000 oseb, od tega blizu 317.000 s propustnicami, ostali pa z običajnimi potnimi listi. Iz Jugoslavije v Italijo pa je prestopilo mejo blizu 396.000 oseb, od tega 293.000 s propustnicami. Najmnožični prehod meje so zabeležili na tržaškem področju in sicer 509.000 v obe smeri.

Nič manj ne narašča obmejni promet na prehodu pri Ratečah iz smeri Trbiža. V juliju t. l. je tu prestopilo mejo v obe smeri skupno nad 1/2 milijona ljudi ter 59.000 motornih vozil iz Italije v Jugoslavijo in 74.000 iz Jugoslavije v Italijo. Pri teh prehodih so bili avstrijski državljani udeleženi z 255.000 prehodi, Nemci z 162.000 prehodi, Italijani pa z 55.000 prehodi. V povprečju je v juliju jugoslovansko-italijansko mejo med Trbižem in Ratečami dnevno prekoračilo 16.000 oseb.

Mali obmejni promet prinaša obema obmejnima pokrajinama velike koristi v medsebojni blagovni izmenjavi. Da bi bile obe pokrajini še nadalje deležne teh koristi in da bi se mali obmejni promet še bolj razvil, predlaga trgovinska zbornica v Gorici, da bi se ob zapadlosti dogovor o malem obmejnem prometu obnovil, da je treba za pospeševanje blagovne izmenjave na obmejnem področju zgraditi primerna skladišča s cestno in železniško zvezo ter odpreti

Cesta Ljubljana — Celje z novim cestiščem

V sredo minulega tedna so v Prebojah pri Domžalah izročili svojemu namenu 22 km dolgo novo moderno cestišče na cesti Ljubljana — Celje oz. Maribor. Ta del ceste, kjer je tudi Trojanski klanec, je bil doslej strah vseh vozačev in avtomobilistov. Sedaj pa, ko je cesta rekonstruirana in deloma na novo speljana, odgovarja vsem pogojem za sodobni promet in hitrost na cestah. Saj je mogoče po njenem 7 1/2 m širokem asfaltiranem cestišču voziti z brzino 80 km, medtem ko je doslej bilo mogoče voziti le s hitrostjo 40 km na uro. Z gradnjo tega cestišča je sedaj važna turistična in tranzitna cesta od avstrijske meje pri Št. Ilju preko Maribora — Celja — Ljubljane do morja pri Trstu in Koprju oz. Reki v celoti asfaltirana in kos največjemu prometu. Preko te ceste gre dnevno blizu 2.500 ton tovarov, med njimi tudi mnogo tranzitnih tovarov za Avstrijo. Lani n. pr. je po tej cesti prišlo v Avstrijo 60.000 ton blaga.

Prihodnje leto povečan avtobusni promet v Jugoslavijo

Stalna mešana avstrijsko-jugoslovanska komisija za redni sezonski turistični promet, ki se je pred nedavnim sestala v Portorožu, se je zedinila, da bo v prihodnjem letu obojestransko povečala redni avtobusni promet med obema državama. Tako je napovedano, da bodo avtobusi jugoslovanskih avtobusnih podjetij v poletju 1960 vzdrževali osem avtobusnih prog v Avstrijo z 11 pari voženj tedensko. Avstrijska avtobusna podjetja pa bodo vzdrževala 18 prog v Jugoslavijo z 20 pari voženj na teden.

Nasproti letošnjemu se bo prihodnjeletni sezonski avtobusni promet med Avstrijo in Jugoslavijo povečal za 4 pare voženj tedensko. Sklenjeno je tudi bilo, da bodo večino avtobusnih prog prihodnje leto odprli že z začetkom majnika in da bodo avtobusi vozili tudi še po sezoni vse do oktobra.

še en obmejni prehod na Svetogorski cesti. Pravtako goriška trgovinska zbornica teži za tem, da bi se tudi blago, ki mimo dogovora o malem obmejnem prometu prihaja v okviru splošnega sporazuma z obeh strani v Gorico, plačevalo v okviru krajevnega sporazuma. To bi koristilo tako bližnjim jugoslovanskim podjetjem kakor tudi goriškim trgovcem, ki bi jim ne bilo treba več sklepati pogodb z oddaljenimi jugoslovanskimi podjetji.

Možnost obiskov, blagovne zamenjave in gospodarskega sodelovanja v obmejnih pokrajinah pa je tudi najboljša pot za neposredno medsebojno spoznavanje obmejnega prebivalstva in za odpravljanje predsodkov, ki jih ob zaprti meji vedno speširijo nacionalno šovinistični krogi, katerih kakor pri nas tudi v obmejnih pokrajinah Italije ni manjkalo in jih ne manjka. Kot

Napetost v vladni koaliciji in državni proračun

Čez 14 dni bo moral biti zgotovljen osnutek državnega proračuna za leto 1960. Po ustavi mora namreč vlada vsako leto, do 22. oktobra predložiti osnutek državnega proračuna, da potem parlament o njem razpravlja. Sestava vladnega osnutka proračuna pa je letos nalezela na velike težave. Finančni minister se je doslej branil, že v tem proračunu upoštevati števila zagotovila, ki jih vsebuje izjava vlade, ko se je po vigrednih volitvah prvič predstavila parlamentu. Spor med njim in socialističnimi člani vlade gre za 4 milijarde šilingov. Medtem, ko je finančni minister dr. Kamitz postavil proračunski okvir z 41 milijardami šilingov, stojijo socialistični člani vlade na stališču, da je ta okvir absolutno premajhen, da bi bilo v njem mogoče upoštevati vse obljube, ki jih je sedanja vlada dala ob svojem nastopu. Oni zahtevajo, da se proračunski okvir poveča na 45 milijard šilingov.

Kakor znano je vladna izjava zagotovila povečano prizadevanje za gradnjo stanovanj in za polno zaposlitev, nadalje pospešeno elektrifikacijo železnic in avtomatizacijo pošte, predvsem pa zboljšanje življenjskih pogojev socialno najsišibkejših slojev državljanov, to je rentnikov. Kakor pa so socialistični člani vlade pred kratkim poročali na posebni tiskovni konferenci, finančni minister Kamitz v svojem osnutku proračuna noče upoštevati zagotovil vladne izjave, temveč je temu nasproti v svojem osnutku znatno zmanjšal proračune nekatere ministrstev predvsem za dejavnosti, ki bi se po vladni izjavi morale povečati oz. pospešiti.

Tako n. pr. bodo izdatki rednega proračuna prometnega ministrstva v prihodnjem letu pri železnicah za 720 milijonov šilingov, pri pošti pa za 320 milijonov višji od laniških. Finančni minister pa je v svojem osnutku tema dvema ustanovama prisodil 736 milijonov šilingov manj, kakor so imele na razpolago letos. V izrednem proračunu potrebni znesek pa je od 1,3 milijarde šilingov skrčil na 536 milijonov šilingov. S

Demagogija ali zaskrbljenost na napačnem mestu

Pred 14 dnevi so v Celovcu ob kolodvorski cesti nasproti deželne vlade pričeli podirati nekdanje poslopje realke, da na istem mestu zgradijo novo veliko večnadstropno stavbo, v kateri bo v prvih etažah imela prostore veleblagovnica GÖC, nad njo pa bodo skoncentrirani uradi deželne vlade, ki so sedaj nameščeni po vsem mestu. Stavbo bo gradila deželna vlada z denarji, ki jih bo kot predplačilo najemnine dala GÖC. Tozadevna pogodba je bila ob soglašanju deželnega zbora sklenjena že pred meseci.

V prvih dneh podiranja stare stavbe pa sta Volkszeitung in Avstrijska zveza delavcev in nameščencev (ÖVP) proti podiranju zagnali silen vik in krik. „Najlepša stanovanja pod krampom“ in podobne krilatice smo skozi par dni lahko brali v stolpcih Volkszeitung, Avstrijska zveza delavcev in nameščencev pa je nasproti realki nameštila plakat z napisom: „Iskalec stanovanj! Tu bi bilo prostora za Tebe.“

Vse lepo in prav, če bi krogi, ki jim pripada Volkszeitung in jim mora biti pokorna Avstrijska zveza delavcev in nameščencev, se pravi, če bi vodstvo ÖVP tudi drugič tako skrbelo za gradnjo stanovanj in za to, da bi vsak človek profi zmogljivi najemniki imel dostojno stanovanje. Toda ali niso prav ti krogi fisti, ki

posledica malega obmejnega prometa se v zelo pomembni meri spreminja javno mnenje v korist sporazumevanja med narodom sosedoma. Slovenska narodnostna skupina ni več zaprta v svoj ozek narodnostni okvir in ji vsakodnevna borba za narodnostne pravice ne jemlje perspektive vseletnjega sodelovanja z demokratičnimi in socialističnimi silami v italijanskem družbenem redu. Po drugi strani prav te sile čedalje bolj spoznavajo problematiko slovenske manjšine, vsled česar vedno bolj odkrito postavljajo zahtevo po zagotovitvi njenih pravic, da bo v polni meri zagotovljen njen etnični, kulturni in gospodarski razvoj. To pa je, kar svet, predvsem pa države z drugimi narodnostnimi skupinami za ploden medsebojni odnos in za medsebojno mirno sožitje med narodi najbolj potrebujejo.

tem bi železnice ne morale le popustiti v elektrifikaciji, pošta pa v svoji avtomatizaciji, obe bi morali istočasno omejiti svojo dosedanje dejavnost ali pa zvišati tarife, kar pa bi bilo v škodo malemu človeku, ki se predvsem poslužuje njihovih prometnih sredstev in ima tam svojo zaposlitev.

Kamitzovo skrčevanje proračunskih sredstev pa je zadelo tudi osnutek proračuna socialnega ministrstva. Črtali hoče 275 milijonov šilingov za kritje primanjkljaja socialnega zavarovanja in 900 milijonov šilingov prispevka za bolniške blagajne. Skrčiti hoče postavke, ki so predvidene za zvišanje izravnalne doklade rentnikom in vdovam po rentnikih, katerih običajna renta ne krije življenjskih potrebščin. Od 129 milijonov šilingov za kritje primanjkljaja bolnic hoče črtati 61 milijonov šil., za pospeševanje gradnje stanovanj pa v prihodnjem letu dati le 87 milijonov šilingov na razpolago.

Enako kot ministrstvo za promet in ministrstvo za socialno skrbstvo bi Kamitzovo krčenje proračunskih sredstev prizadelo tudi notranje, pravosodno in trgovinsko ministrstvo. On in z njim celotno vodstvo ÖVP z kanclerjem Raabom na čelu trdijo, da bi prekoračenje proračuna preko 41 milijard šilingov sprožilo nevarnost inflacije. Ne priznajo pa nasprotnega, da bi brezobzirno črtanje po proračunih imelo za posledico brezposelnost in padec proizvodnje ter težke močnje v sistemu socialnega zavarovanja, s čemer bi bili najbolj prizadeti prav tisti, ki so najmanj občutili blagodejnosti dosedanje konjunkture.

Sedaj, ko se je vrnil minister Kamitz s svojega obiska v ZDA se je v ponedeljek sestal koalicijski odbor vladnih strank in v zvezi s proračunom sklenil, da naj do prihodnjega ponedeljka poseben pododbor sestojec iz kanclerja Raaba in finančnega ministra Kamitza za ÖVP ter vicekanclerja Piffermanna in predsednika Zveze sindikatov Olaha za SPÖ reši sporna vprašanja, da se bodo potem lahko nadaljevala pogajanja med ministri.

- nasprotujejo, da bi država namesto dosedanjih 40.000 že v prihodnjem letu zgradila 50.000 stanovanj;
- imajo celo vrsto nezasedenih stanovanj, za katere zahtevajo od iskalcev stanovanj nepovračljivo odkupnino, ki je ni mogoče plačati;
- neprestano navijajo najemnine in sabotirajo sklenitev zakona proti odušitvi pri najemninah za stanovanja!

Za nje je stanovanjska stiska samo poslovna stvar, stvar profitov. Realke v Celovcu nikoli ni bila stanovanjska hiša in bi njena adaptacija v te namene stala več, nego nova stavba z enakim številom stanovanj, ki jih je mesto Celovec, pa tudi deželna vlada že nešteto zgradila in jih gradi naprej.

In še nekaj. Že pred leti je postala „žrtev krampov“ slovenska cerkev v Pristerhausgasse s svojimi lepimi freskami. Tam naj bi nastalo stanovanjsko poslopje, ki ga pa že danes ni temveč raste tam meter visok plevel. Zakaj ÖVP ne naslovi najprej pritožbo na ordinariat, ki je lastnik zemljišča in ki je pustil podreti slovensko cerkev! — Gospodje! Pospravite nesnago svojih dejanj, prah ki ga delate okoli drugih bo izginil sam.

PO ŠIRNEM SVETU

Kairo. — Zunanje ministrstvo ZAR proučuje možnosti, da bi zaprlo kitajski konzulat v Damasku, ker je kitajska vlada dovolila, da je generalni sekretar KP Sirije Bagdaš med proslavo 10-letnice LR Kitajske lahko napadel ZAR. Vlada ZAR je že uradno protestirala v Pekingu ter bo ustrezno reagirala šele potem, ko bo sprejela odgovor.

Oslo. — Norveško trgovsko brodovje se je v prvem polletju povečalo za pol milijona bruto-registrskih ton in znaša sedaj skupaj 10,100.000 ton.

Kairo. — V borbah z enotami alžirske osvobodilne armade je med 25. in 28. septembrom padlo 191 francoskih vojakov, 136 pa je bilo ranjenih.

Dunaj. — Prejšnji petek je tretja generalna konferenca Mednarodne agencije za atomsko energijo zaključila zasedanje na Dunaju. Med drugim je sprejela nov delovni program in proračun za leto 1960. Predvsem namerava razširiti dejavnost agencije pri izkoriščanju jedrske energije v miroljubne namene. Razširila bo tudi pomoč nerazvitim deželam članicam, za kar bo porabila 8,2 milijona dolarjev.

Sam Neua. — Poveljnik laoskih oboroženih sil v provinci Sam Neua je sporočil, da so pripadniki gibanja Patet Lao pričeli novo ofenzivo. Tako so zavzeli dve pomembni oporišči vzdolž obrambne črte v dolini reke Nam Ma. Na drugi strani poročajo, da so uporniki okrepili propagandno vojno v južnih provincah, kjer gibanje Patet Lao nadzira neke vasi.

Dunaj. — Do konca septembra so rešili 9185 od 10.641 pri socialnem ministrstvu vloženih prošelj za podpore poznim povratnikom. Med temi prošeljami so jih pozitivno rešili 7916. Za te okoli 86 odstotkov ugodno rešenih prošelj, so izplačali 40,045.000 šilingov. Povprečna višina izplačane pomoči znaša 5100 šilingov.

Bruselj. — V navzočnosti podpredsednika belgijske vlade in številnih zastopnikov belgijskega kulturnega življenja so odprli v Bruslju razstavo jugoslovanskih in hrvatskih slikarjev Krsta Hegedušica in Ivana Generaliča.

New Delhi. — Velike poplave so hudo prizadele razne predele Indije. Pustošile so tudi v zahodni Bengaliji. Uradno poročajo, da takšnega razdejanja doslej še ne pomnijo. Na območju Burdvana je ostalo okoli stotisoč ljudi brez strehe in brez vsakršne hrane. Po vsej Bengaliji pa je brez strehe približno milijon ljudi. Poplave so popolnoma uničile jesensko žetev. Poročajo o velikem številu smrtnih žrtev, porušeni mostovi, razrušeni progah in o drugi škodi. Člani vlade obiskujejo ogrožene kraje, da bi osebno vodili prizadevanje za nujno pomoč.

Palm Springs. — Tiskovni predstavnik Bele hiše Hagerty je izjavil novinarjem, da se zahodni zavezniki še niso sporazumeli o konferenci na najvišji ravni. Novinarji so ga prej opozorili na izjavo britanskega premiera Macmillana, da je možna pot do konference najvišjih, da je treba določiti samo datum, kraj in udeležence.

Ljubljana. — Kakor poroča Tanjug bodo letos v Ljubljani zgradili 1796 stanovanj. To je za 2 odstotka več, kot so predvidevali. V prvi polovici leta so zgradili 455, do konca leta pa bo vseljivih še 1341 stanovanj.

Beograd. — V Parizu je sedmo zasedanje mešanega jugoslovansko-francoskega odbora za gospodarsko sodelovanje. Razpravljajo o izkoriščanju druge polovice kredita v višini milijarde frankov. Med Jugoslavijo in Francijo so podpisali sporazum o gospodarskem sodelovanju leta 1955 ter je takrat Francija ponudila Jugoslaviji kredit za poldrugo milijardo frankov, lani pa je podelila še ponovno milijardo.

Pevski zbor France Pasterk - Lenart v Bohinju:

Za rod, ki pesem svojo ljubi in goji, za rod ta smrti ni

Lep, edinstveno krasen jesenski dan — kakor bi se smejalo sonce — je bil, ko so se minulo soboto v prvih popoldanskih urah štirje avtomobili pevcev zboru „France Pasterk-Lenart“ vili po serpentinah Jezerskega proti Kranju in mimo Bleda proti Bohinjskemu jezeru. Kakor umite so praznično kraljevale naše gore in planine nad gozdovi, ki so se jesensko prelivali iz temnozelenega v rumeno in rjavordeče.

Prazničen dan je bil in praznično je bilo razpoloženje med pevki in pevci mladega zboru — njihova povprečna starost znaša komaj 23 let — na tej poti, ko so nosili seboj pesem bratom v planinski raj Triglava. Mimo Jezerskega, Kranja Bleda in po Soteski Save Bohinjke so peli molitvi svojo pesem, mi pa smo nestrpno čakali, da se pri Bistrici odprejo vrata Bohinjskega kota. Kmalu so se odprla, z njimi pa tudi v Bohinjski Bistrici prijateljsko srce prvih Bohinjcev — Ogrina, Ludvika Dobravca, Janeza Grma, Konarjevega Janeza in drugih — s katerimi smo se najprej srečali. Še par minut, na desno je med tem prajsko zrastle Triglav, in ustavili smo se v hotelu pod Voglom, kot gostje Turističnega društva Bohinj. Mrak se je vlegel na jezero in še so v njem odsevale konture Komne, Pršivca in Studorja. Prijeten oddih, večerja, kratka vaja, da se uberejo glasovi...

Bohinjska Bistrica. — Okoli doma Delavsko prosvetnega društva „Svoboda“ se tane ljudi. Za zastriim odrom zadnji pogovori, zadnje inštrukcije. Zvonec naznanja pričetek in kmalu se prične odpirati zastor pred mladimi fanti z belimi srjajcami in pisanimi rufami. — „Žive naj vsi narodi...“ dani po dvorani prva pesem pozdrava nabito polni dvorani.

K fantom se v pisanih nošah žarečih lic očči pridružijo dekleta. Zbor „France Pasterk-Lenart“, 45 pevk in pevcev stoji, da bi pel. V imenu občine Bohinj ga pozdravi njen tajnik Ludvik Dobravec. Tajnik

Občni zbor slovenskih zgodovinarjev

V preteklem tednu je bil v Murski Soboti enajsti zbor zgodovinarjev Slovenije. Zbor sta organizirala Zgodovinsko društvo za Slovenijo in Prekmursko muzejsko društvo. Skozi dva dni je 130 udeležencev obravnavalo novejšo obdobje slovenske zgodovine. Otvoritveni referat je imel dr. Metod Mikuš, ki je govoril o problemih razvoja KPJ.

Po končanem zboru so slovenski zgodovinarji ogledali okolico Murske Sobotne.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

Razvoj po 10. obletnici Pariškega sporazuma

5. oktobra 1958: Na vsedravnem zborovanju vodstva ÖVP na Semmeringu zahteva avstrijski državni sekretar prof. dr. F. Gschnitzer v svojem poročilu o Južni Tirolski samostojno avtonomijo za pokrajino Bozen. Samo takšna avtonomija da odgovarja Pariškemu sporazumu.

7. oktobra 1958: Italijanska vlada v Rimu odobri izvedbena določila k Posebnemu statutu o imenovanju generalnega tajnika avtonomne pokrajinske uprave pokrajine Bozen.

11. oktobra 1958: Avstrijski državni sekretar dr. Bruno Kreisky na deželnem občnem zboru SPÖ v Innsbrucku označi vprašanje Južne Tirolske kot socialni problem. Stiska malih kmetov, njihovih sinov in hčera ter težave, da pred sodiščem in oblastmi dosežejo svoje pravice v nemškem jeziku, so osnovni problem Južne Tirolske. Potrebno je, da se išče in najde pot do rešitve tega pristnega manjšinskega problema. Tej nalogi vseh Avstrijcev posveča Socialistična stranka Avstrije vso pozornost in dosledno podporo.

11. oktobra 1958: Ob dograditvi dijaškega doma „Ustanove kanonika Mihaela Gamperja“ v Bozenu predsednik pokrajinske vlade v Bozenu dr. inž. Pupp naglašuje

Slovenske prosvetne zveze, Blaž Singer, odzdravlja in predstavi zborovodjo Vladimiru Prušniku in zbor, ki nosi ime po narodnem heroju Lenartu, kmečkemu fantu in prosvetašu iz Lobnika ter prvemu komandantu prvega koroškega partizanskega bataljona. Zbor, nosi njegovo ime in čuva njegove ideale. Prišel je, da vrne obisk folklorni skupini in vokalnemu oktetu, da se pokloni Triglavu s šopkom pesmi, kajti tudi mi smo sinovi Triglava.

Zborovodja intonira „Eno devo le bom ljubil“. Vrstijo se pesem za pesmijo, dvajset po večini koroških od Lesičjaka-Kramolca in Kernjaka. Med njimi pa so tudi pesmi Adamiča, Vrabca, Volariča, Marolta, Foersterja, Sattnerja in Fleišmana. Navdušenje raste od pesmi do pesmi. Sposobni mladi pevovodja Vladimir Prušnik izvedla iz pevcev lepe glasove in krasne akorde. Dvorana zamaknjeno poslušča, mehko ubrano pelje, polno ritma in srca. Ko zamrejo zadnji akordi Kernjakove „Rož, Podjuna, Zila“, se zgane k bučnemu aplavzu. Na oder stopi predsednik občinskega

sveta Svobod, Franjo Grbec, in se zahvaljuje, Jensterlova Damjanca in Ogrinov Jurij pa v bohinjskih nošah izročata šopke nagelna, rožmarina in roženkravta. Srca publike in pevcev prekipevajo od navdušenja. Zadnja intonacija — „V gorensko oziram se skalnato stran... vse je vihar razdjal, narod pa je zmiraj stal“ — izpoved srca, ljubezni, zvestobe in ponosa našega mladega zboru.

In v nedeljo popoldan v Bohinjski Češnjici. V srce segajoči verzi pozdrava, zahvale in priznanja. „...Rod, ki pesem svojo ljubi in goji, za rod ta — smrti ni...“. Dve pesmici izpod peres bohinjskih ljudskih pesnikov Franca Urbanca-Šokelča in Odarjevega Franceljna iz Češnjice. Objavljamo na petli strani.

Spoznali smo: rod, ki tod prebiva, ni le prijazen, gostoljuben in vesel. To je rod, ki ljubi izročila in ustvarja umetnost, ki ji služi in živi, dosleden in ponosen.

Lep in doživetij poln obisk v Bohinju z uspelima koncertoma, s prijetnim družab-

Celovško gledališče je spet odprlo vrata

Celovško mestno gledališče je v petek, dne 27. septembra odprlo vrata k predstavam sedanje gledališke sezone. Ob otvoritvi sezone se je predstavilo s premiero Beethovenove opere „Fidelio“. Uprizorištev te opere, ki sodi med najdokumentarnejše Beethovenove stvaritve in ki vsebuje vrsto za pevce in orkester zelo težkih mest, je z ozirom na gotovo število novih solistov pokazala, da je ansambel celovškega gledališča sezono pričel na nepričakovani kvalitetni višini.

Operni šef, Gustav Wiese, je kakor že večkrat tudi pri premieri „Fidelio“ publiko presenetil s svojimi izrednimi sposobnostmi, ki so prišle predvsem do izraza v odlično, v nekaterih primerih pa naravnost čudovito doživeto odigranih težkih delih opere. Franc Pacher, ki je pel vlogo ječarja Rocca, je nadkril ostale pevce. Zelo je dopadla tudi amerikanka Donna Pegors ter novinka Waltraut Völkel.

Naslednji dan se je gledališče predstavilo s premiero Schillerjeve tragedije „Kabale in ljubezen“, ki jo je ob zgoslitvi vsebine posrečeno pripravil novi režiser Walther Nowotny. Navzlic temu, da je vsebina te tragedije sedanjemu času že sila, sila odmaknjena, je njena premiera napravila na publiko močan vtis. V svojih težkih vlogah so predvsem dopadli Raimund Kuchar, Willi Pokorny, Karin Schröder in Edith Theiner.

Izmed operet je bila minuli petek prva premiera. Podana je bila Leharjeva „Paganini“, ki jo je dirigiral Karl Heinz Brand, in scensiral pa Theo Knapp. Goslarja Paganinija je dovršeno podajal Richard Zimmermann, vlogo kneginja Ané Elise pa je prikupno odigrala in odpela Gina Klitsch. Naravnost prisrčna pa sta se pokazala Margrit Aue in Viktor Martis, ki sta v Celovcu prvič nastopila.

Po uspeh prvih premierah lahko rečemo, da je novi intendant gledališča, Otto Hans Böhm, svoje umetniško delo v Celovcu res uspešno začel. Želimo samo, da bado njegove organizacijske spretnosti tudi še naprej deležne takega uspeha, kakor so ga bile pri teh premierah.

Deset koncertov dunajskih filharmonikov

Pred kratkim je bil objavljen program filharmoničnih koncertov dunajskih filharmonikov v letošnji glasbeni sezoni na Dunaju. Po točno določenih datumih je za vsak mesec predviden po en koncert s ponovitvijo naslednji dan. Vsega skupaj bodo dunajski filharmoniki v tej sezoni priredili 10 koncertov, med njimi bo eden posvečen spominu skladatelja Nicolaija, drugi pa spominu dirigenta Furtwänglerja. Prva dva koncerta bo dirigiral dirigent

nim večerom z folklorno skupino in vokalnim oktetom Turističnega društva Bohinj, je za nami. Videli smo ta prelepi planinski raj, videli prozorno jezero in bučeči slap izvira Savice. Utrdili smo bratske vezi, pred Bohinjce pa v hvaležnosti za omogočen obisk položili šopek naših pesmi in dali v njega svoje srce. Kaj bi mogli še več dati? — Dajemo zagotovilo, da jih bomo ohranili v trajnem spominu in obljublamo zvestobo naši pesmi, zvestobo izročilom Lenarta in zvestobo Triglavu.

Deset let celjskega poklicnega gledališča

V teh dneh poteka 10 let, odkar je bilo v Celju ustanovljeno poklicno gledališče; 110 let pa je pred kratkim minilo, odkar so v celjskem gledališču uprizorili prvo slovensko gledališko predstavo, Linhartovo „Županovo Micko“.

V počastitev desetletnice poklicnega gledališča v Celju bodo uprizorili Kreftove „Kranjske komedijante“, v avli gledališke hiše pa bodo odkrili spomenik zaslužnima celjskima gledališčnikoma Meti Baševi in Adolfu Pfeiferju.

V desetih letih svojega obstoja je poklicno gledališče v Celju imelo 2074 predstav.

Kongres slavistov v Zagrebu

V dvorani tehnične fakultete v Zagrebu je pred 14 dnevi zasedal kongres jugoslovanskih slavistov. Kongresa se je udeležilo okoli 450 delegatov Zveze slavističnih društev Jugoslavije. Kongres je med drugim obravnaval tudi vprašanje pouka materinoga jezika in književnosti v višjih razredih ljudske šole in je o tem govoril Djordje Bajič iz Novega Sada.

Na kongresu je bil izvoljen tudi nov upravni odbor Zveze slavističnih društev Jugoslavije. Ker bo naslednji kongres slavistov v Ljubljani, so bili v odbor izvoljeni po večini slovenski slavisti s predsednikom Bratom Kreftom na čelu.

tutom za socialno politiko in socialno reformo" priredi v Bozenu tridnevno študijsko zborovanje za proučitev perečih gospodarskih in socialnih problemov. Predavajo: Dva avstrijska državna poslanca (ÖVP) in štirje nadaljnji javni delavci iz Dunaja.

25. oktobra 1958: Avstrijski državni sekretar prof. dr. F. Gschnitzer v referatu pred „Avstrijskim obrtnim društvom“ na Dunaju v potrditev evropskega pojmovanja svobode zahteva samostojno avtonomijo za pokrajino Bozen.

26. oktobra 1958: V jezikovno mešanem ozemlju južno Bozena v Montanu (Montagna) odpre deželni glavar Zgornje Avstrije dr. Gleissner v navzočnosti številnih predstavnikov mladinski dom te avstrijske dežele, v katerega je bil primerno prezidan nekdanji grad Castelfeder.

28. oktobra 1958: Poslanec SVP v rimskem parlamentu dr. Toni Ebner zahteva premestitev vseh na italijanskih šolah nameščenih nemških učnih moči na nemške šole v Južni Tirolski.

4. novembra 1958: Nemški ekstremisti izvršijo na hišo, ki ima razobešeno italijansko državno zastavo v Neumarktu (Egna) na jezikovno mešanem ozemlju atentat z razstrelivom.

5. novembra 1958: Pokrajinski deželni zbor v Bozenu sklene „Zakon o novi ureditvi agrarnih skupnosti (sosesčin, agrarnih skupnosti)“.

5. novembra 1958: Avstrijski zunanji minister dr. inž. Figl v proračunski razpravi na Dunaju izjavi, da se bodo prekinjeni diplomatski razgovori med Avstrijo in Italijo v naslednjem tednu nadaljevali. Avstrija zahteva v svo odločnosti polno in pospešeno izpolnitev Pariškega sporazuma.

6. novembra 1958: Nemški ekstremisti izvršijo atentat na električni daljnovod pri vasici Auer (Ora).

6. novembra 1958: V občini Brenner odprejo za sedem nemških otrok posebno osnovno šolo.

7. novembra 1958: Pokrajinski deželni zbor v Bozenu zviša letni proračun za okroglo 600 milijonov lir. Od tega dovoli za 200 milijonov lir nakup hotela „Austria“ v Bozenu za nemški deklški vajeniški dom.

8. novembra 1958: Avstrijski državni sekretar prof. dr. F. Gschnitzer prispe na dvo-dnevni „obisk“ v Brixen ter ima razgovore s političnimi voditelji SVP, predvsem z generalnim tajnikom stranke dr. Stanekom.

11. novembra 1958: Centralno glasilo ÖVP „Österreichische Neue Tageszeitung“ imenuje samostojno avtonomijo pokrajine Bozen osnovni problem pričetih avstrijsko-italijanskih pogajanj, preizkusni kamen za ugotovitev dobre volje Italije, katere nihče ne more rešiti te v Pariškem sporazumu — ob pravilni njegovi razlagi — sprejete obveznosti.

(Se nadaljuje)

Prijateljski obisk v Kamniku

Zveza koroških partizanov je napravila zadnjo nedeljo v septembru nad vse prijeten izlet v Kamnik. Zanimanje za povabilo okrajnega odbora Kamnik Zveze borcev je bilo razveselivo, saj se je prijateljskega obiska udeležilo osemtrideset borcev in bork koroških partizanov in to kljub deževnemu vremenu, ko je znano, da slabo vreme za izlete ni najbolj prikladno.

Z enourno zamudo, zadržal nas je cestnoavtomobilski karambol v Kokri, smo prispeli v Kamnik. Na glavnem trgu so nas sprejeli predstavniki in člani Zveze borcev s šopki nagel'nov, pozdravili so nas ljubi p'onički in godba na pihala. Oči vseh bivših borcev tu in onstran meje so se orosile ob prisrčni deklamaciji male Kamničanke

Opozorilo deželnega arhiva

Zaradi preselitve delov koroškega deželnega arhiva odpade do preklica osebni promet s strankami. Do tega časa bodo reševali samo pismena vprašanja.

in pozdravnih besedah predsednika občine, ko so se oživili spomini na težko skupno borbo proti skupnemu fašističnemu sovražniku v zadnji vojni.

Sprostitev po trudapolnem delu je opravljena, dovoljena ter potrebna in koristna, smo ugotovili, ko so nas tovariši iz Kamnika povabili na zakusek v lepo dvorano upravnega poslopja tovarne smodnika, kjer smo se ob zvokih godbe kamniškega kvarteta, ki po svojem predvajanju ne zastaja dosti za drugimi priznanimi godbami, zavrteli v veselem tovariškem plesu. Zaplesala sva tudi z našo Cilko iz Bele, katere mož je bil dve in pol leta v partizanih, dva brata sta v borbi proti fašizmu padla, očeta pa so nacisti ubili v koncentracijskem taborišču Dachau. Zašepetala mi je na uho: Danes se morem prvič tudi poveseliti po vsem prestopnem trpljenju.

Navdušeni po prvih lepih vtisih smo si v spremstvu kamniških borcev ogledali staro mesto Kamnik in njegove tovarne. Kamnik je najstarejše mesto Slovenije in se je prav po osvoboditvi razvilo v močno industrijsko naselje. V kraju obratuje več ko deset industrijskih podjetij. Vse mesto je obdano z velikimi tovarnami, ki zaposlujejo nad 5000 delavcev. Predsednik mestnega ljudskega odbora nam je po kosilu obširno in zanimivo razložil pomen mesta Kamnik in predvsem poudaril dejstvo, da se imajo Kamničani izključno zahvaliti socialistični oblasti, ki je produkt krvave partizanske osvobodilne borbe proti okupatorju, da je v kraju danes toliko lepega in novega. Brezposelnosti v Kamniku ne poznajo, mnogo družin je, od katerih je zaposlenih po tri ali več članov v tovarnah, življenjska raven Kamničanov pa je že danes mnogo višja, kakor je bila v stari Jugoslaviji.

Bralci se oglašajo:

Prejeli smo naslednji dopis z dežele ter ga objavljamo

Vse se je zadnja leta zaklelo proti slovenski manjšini na Koroškem. V ta voz se je znova vpregel tudi celovski škofijski ordinariat. Kakor znano, je izdal odredbo o pouku veronavka v šolah in zahteva, da morajo duhovniki oziroma veroučitelji ubijati slovenskim otrokom verske predmete v nemščini. Pri tem menda ni potrebno upoštevati Kristusovega navka, ko je zapovedal: Pojdite in učite vse narode! Po krščanskem pojmovanju bi to pomenilo, da je treba vsem narodom posredovati verouk v njihovem lastnem materinskem jeziku, samo po mnenju ordinariata ne bedni raji, koroški slovenski deci.

Nam koroškim Slovincem, predvsem starejšim, je znano, da škofijski ordinariat, predvsem zadnja leta pod vodstvom generalnega vikarja Kadrasa pohlevno služi in ustreza nepoboljšljivim nemškim nacionalistom. V zadnjih sedemdesetih letih pa smo imeli v krški škofiji le enega škofa, ki je skušal biti pravičen koroškim Slovincem. To je bil knezoškof Kahn.

Knezoškofa Kahna so nemški prenapetosti zaradi njegove objektivnosti in pravičnosti do Slovincem sovražili in nekega jutra so na vrata škofijskega dvorca nalepili lepak z napisom: „Wunder steh' auf und regier', Kahn leg dich nieder und krepir'“.

Vsakdo ve, da raznarodovanje, ki je samo na sebi nemoralno, ne služi koristim vere in cerkve. Takih dokazov je dovolj in

Na kratko razvedrilo smo se z avtomobili odpeljali v Kamniško Bistrico. Kraj je ena izmed najlepših točk v kraljestvu gamsov, vendar nam, žal, megla ni dopuščala, da bi mogli uživati razgled na gorato kamniško alpsko lepoto.

Zadovoljili smo se, ko smo si v gostišču Doma v Kamniški Bistrici (601 m) pri kozarcu sladkega vina pr'povedovali o lepotahturizmu in vzbujali spomine na težke partizanske čase. Tudi koroški partizani so bili udeleženi pri težkih ofenzivah in spomin na prehod preko Kamniških planin, Velike planine in Kamniške Bistrice v globokem snegu, lačnim in slabo opremljenim, nas je vse prevzel s hladnim srhom. Trpki spomini pa so se spremenili v veselje, saj smo bili ta dan, čeprav je deževalo, na suhem in še poleg tega pri bogato obloženi mizi in kolikor tol ko še zdravi. Med udeleženci izleta so bili koroški partizani, ki so se v zadnji vojni zimi 1944—1955 umikali pred SS-kimi tolkami preko Kamniške Bistrice na Koroško. Smrekar Andrej je vedel o tej poti povedati mnogo zanimivega, saj je sam tudi prehodil to nevarno in tvegano pot.

V Gornjih Stranjah smo obiskali še spomenik prvoborca, ki je bil doma iz Koroške, ter se v globokem spoštovanju poklo-

nili njegovemu spominu. Smatram za dolžnost, da na tem mestu izrečem v imenu vseh izletnikov najsrčnejšo zahvalo kamniškim tovarišem za izredno tovariško gostoljubje. Vsem nam je prekmalu minil čas v družbi gostoljubnih Kamničanov, kar so dejali brez izjeme vsi. Hvaležni in veseli bomo, kadar nam bodo tovariši iz Kamnika vrnili naš obisk ter nas obiskali na Koroškem. Ponovno jih prisrčno vabimo! Tudi mi imamo mnogo lepega za pokazati in tudi pri nas živijo premnogi spomini na našo skupno borbo proti skupnemu sovražniku, pa tudi naša srca so odprta za vas, saj smo si kljub vsemu bratje po delu in besedi, predvsem pa po skupno prestopnem trpljenju. Tudi pri nas je še mnogo živih Lenartov, kakor so tam Brankoti.

V jutranjih urah smo prispeli na naše domove. Vladimir je s harmoniko spremljal vsako skupino posebej, ko je zapustila naš avtobus. Opravka je imel dovolj, saj so bili izletniki iz različnih naših vasi, kakor iz Bele, Lobnika, Goselne vasi, Mokrij pri Dobri vasi, Čirkovč pri Pliberku, Radiš, Vetrinja, Sveč, Sel, Bajliš in Borovelj. Skupni prijeten izlet je spet znova okrepil naše medsebojne vezi in stike, ki jih bomo gojili tudi v bodoče.

Gašper

Poziv Rdečega križa

Rdeči križ je naslovil na celovško prebivalstvo naslednji poziv: Gotovo ste slišali dnevne pozive v radiu in upamo, da so našli tudi močan odziv. Naloge Rdečega križa so mnogostranske ter se množijo iz dneva v dan. Rdeči križ potrebuje pomoč iz širokih plasti, toda ljudje brez znanja lahko več škodujejo, kakor koristijo. Kori-

stili in pomagati po preizkušenih pravilih se lahko naučite na tečaju Rdečega križa „Prva pomoč“. Predavatelj zdravnik vas bo poučil o vsem, kar je potrebno za prvo pomoč pri obolenjih in nezgodah v družini, v okolici, v poklicnem življenju ter seveda tudi na cestah. S tečajem bodo pričeli v Hasner-šoli dne 13. oktobra ob 19.00 uri.

Karawankenhof pogorel

Pretekli teden je izbruhnil požar v ostrešju Karawankenhofa v Podgori pri Borovljah. Ogenj se je z bliskovitostjo naglavo širil in uničil ostrešje. Zelo kmalu so prispela na kraj požara požarne brambe iz Podgore, Kožentavre, Borovelj, Svetne vasi, Kaple ob Dravi, Žihpolj in Resnika. V napornem in združenem delu se je gasilcem posrečilo, da so preprečili razširitev požara na ostale

dele poslopja. Pri gasilni akciji je Maks Antonič iz Borovelj dobil hude opekline, da so ga morali prepeljati v bolnišnico v Celovec. Požarno škodo cenijo na okoli 500.000 šilingov ter domnevajo, da je požar nastal zaradi malomarnosti. V Karawankenhofu je bila okoli deset let žandarmerijska šola, zadnje čase pa je objekt stražil oddelek vojakov zvezne vojske.

Gradnja novega mostu v Beljaku

V ponedeljek preteklega tedna so začeli v Beljaku z gradnjo novega betonskega mostu. Promet na starem mostu so ustavili istega dne opoldne. Do zgraditve novega mostu se bo razvijal promet na pomožnem mostu, ki ga je postavila tvrdka Tschernutter-Schneeweiss. Dokler bodo dopuščala gradbena dela, še pešci lahko uporabljajo stari most. Promet z motornimi vozili pa je mogoč na pomožnem mostu in na mostu v Ossischer Zeile.

Ko so končno zaprli motorizirani promet čez stari most, ki ga bodo razdrli, da ga

nadomestijo z moderno betonsko zgradbo, se je odigrala lepa epizoda, ko je namestnik župana ing. Resch v spremstvu gradbenega referenta ing. Mörla izročil zadnjemu motoriziranemu pasantu častno darilo beljaške mestne občine. Šoferka avtomobila, Ida Polz, je bila zaradi nepričakovane počaščenja prijeto presenečena. Pravijo pa, da se ji je storilo milo, ko se je zavedla, da je most preko katerega je 83 let dolgo dohodilo milijone ljudi, bodisi peš, s konjskimi vpregami in v zadnjih letih z nešteti motornimi vozili, prešel v preteklost na katerega spominja Beljačane in vse, ki so se kedaj napotili v dravsko mesto mnogo lepih in morda tudi trpkih doživetij.

Sejem v Št. Vidu na Glini

Vsako leto v jeseni je v Št. Vidu na Glini tradicionalni sejem na travniku. Sejem iz leta v leto obiskuje tudi mnogo ljudi iz naših krajev. Letos je bil 597. te vrste. Pravijo, da je letošnja sejmska prireditelj v Št. Vidu posebno dobro uspela. Udeležba iz vseh krajev je bila bolj zadovoljiva, kakor marsikatera prejšnja leta. Pričeli so s sejmom pravzaprav že v soboto popoldne, čeprav je bila uradna otvoritev šele prejšnjo nedeljo s zgodovinsko povorko.

V nedeljo so že cenili število obiskovalcev na 20.000 in to kljub deževnemu vremenu. V soboto pa jih je bilo okoli 5000, ki niso malo konsumirali ter so pili in plesali do jutra.

Sejem je bil zelo bogato zaseden. Svoje blago je razporedilo okoli 250 kramarjev ter je sejmski odbor postregel tudi z marsikaterimi novostmi. V velikem sejmskem šotoru je bilo najrazličnejših potrebščin na izbiro, zelo je zanimal na prostem prikaz kmetijskih strojev od najmanjšega do kosilne mlatilnice ter traktorjev različnih vrst. Živinorejske razstave so bile dobro zasedene ter deležne številnega obiska interesentov in kupcev. Sploh naglašajo, da so bili poslovni sklepi na sejmu zelo živahni. Mnogo zanimanja je vladalo tudi za raz-

12.000 potnikov z letali

Pred nedavnim so na seji nadzornega sveta koroške letalske obratne družbe povedali, da so letos odpravili na celovškem letališču 12.000 potnikov. Računajo, da se bo prihodnje leto število letalskih potnikov celo podvojilo. Na zborovanju akcionarjev družbe so sklenili, da bodo spomladi začeli z gradnjo novega kontrolnega stolpa, s čemer bo letalsko pristanišče Celovec-Vrbsko jezero še bolj opremljeno v smislu moderne letalske varnostne službe.

Nova šola na Brnci

Ob navzočnosti častnih gostov in številne udeležbe prebivalstva iz vasi in okolice, so v nedeljo na Brnci izročili svojemu namestu novo, sodobno in moderno zgrajeno šolo. Graditi so jo začeli leta 1956. Gradbeni načrt je izdelal arh. dipl. ing. Wüster iz Beljaka, izvedla pa ga je gradbena tvrdka Tschernutter. Stroški gradnje so dosegli višino 3 milijone šilingov. Na slavnostni otvoritvi je goste pozdravil župan Schmidt, med temi posebej deželnega svetnika Scheiberja kot namestnika deželnega glavarja in druge častne goste.

Nové šole smo s šolsko mladino vred veseli vsi. Pouk in učenje bosta za učitelje in otroke prijetnejša, pričakujemo pa tudi, da bo vzgoja mladine v novih šolskih prostorih ustrezala in služila cilju, da bo iz njih izšla mladina, ki bo koristna v človeški družbi in ohranila tudi zvestobo in spoštovanje krajevne značajnosti domačega prebivalstva.

Uršlji sejem letos na velesejmskem prostoru

Uršlji sejem v Celovcu, ki bo letos 26. oktobra, bodo namestili na velesejmskem prostoru. O premeščanju tega sejma, ki je navadno vsako leto zelo zaseden in tudi dobro obiskan, so razpravljali že daleč časa. V mestnem centru, na Novem trgu in stranskih ulicah ni več možnosti za vedno večji razmah sejma. Zaradi prepičlega prostora so morali že mnogim interesentom odreči udeležbo na sejmu.

Pretekli terek je celovski župan Ausserwinkler sprejel na magistratu dva ugledna gosta iz Finske. Celovec sta obiskala iz Helsinkija mestni gradbeni direktor arhitekt Värnö Tuukkamen in šef prometa Kalle Alakari. Ob navzočnosti mestnega svetnika Asenbauerja in mestnega svetnika Novaka so predvsem razpravljali o vprašanjih celovškega mestnega ter prometnega načrtovanja. Finski gostje so se zelo zanimali za stanovanjske gradnje in ureditve prometnih vprašanj v Celovcu.

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

Potujoči kino SPZ predvaja

slovenski umetniški film:

NA SVOJI ZEMLJI

v torek, dne 13. oktobra 1959, ob 8.00 uri zvečer v Št. Primožu pri Voglu
v petek, dne 16. oktobra 1959, ob 8.00 uri zvečer v Šmihelu pri Šerčerju

KOLENDAR

Petek, 9. oktober: Janez
Sobota, 10. oktober: Frančišek
Nedelja, 11. oktober: Mat. M. D.
Ponedeljek, 12. oktober: Maks
Torek, 13. oktober: Edvard
Sreda, 14. oktober: Kalist
Četrtek, 15. oktober: Terezija

STRAH GOSENIC

Nekaj o osi, ki jo je narava obdarila z nevarnim orožjem

Vojni pohod Indijancev iz dolne Orinoka in Amazone se je razlikoval od pravih sorojakov. Njihov čarovnik je varil posebno mešanico, ki je bila podobna surovi gumi. Ko se je skrivnost velikega gospodarja ohladila, so se zvrstili bojovniki. Konice svojih puščic so pomohli v fekočino, ki jim bo prinesla zmago. Nasprotnik, zadet s to puščico, se je kmalu sesedel — paraliziralo ga je delovanje strupa.

Podoben ugled ali strah so uživali Bušmani v puščavi Kalahari v osrčju črne Afrike. Konice njihovih kopij so bile premazane s strupom, ki so ga izdelali iz ličink povsem nedolžnih hroščkov.

Čeprav so ta orožja smrti sejala strah med nasprotnike teh plemen, so bila le slab posnetek prirode. Številne so žuželke, ki so znane kot tovarne strupa. Najhuje paralizirajoče sredstvo proizvaja drobna osa. Samo en del njenega strupa v 200 milijonih delov krvi žrtve povzroči trajno paralizirano nekaterih gosenic.

Ta groza gosenic je znana pod imenom habrobracom juglandis. Svojo tovarno strupa uporablja kot injekcijo s presenetljivim izidom.

Resnici na voljo moramo povedati, da je krvoločna le samica, medtem ko je samec dobrodušno in sladkosnedo bitje, ki uživa razredčeni med iz cvetlic.

Samica habrobracom vbrizga svoj strup v ličinko ali gosenico in jo omrtviči, v nemočno žrtev pa odloži jajčeca, iz katerih se izležejo mlade in imajo hrano brž pri roki.

Po dolgotrajnem delu so raziskovalci dognali, da osa kabrobracom izloči samo ob enem vbodljaju 0.00000065 milimetra strupa. Toda ta na videz še tako neskončno

majhna kolčina strupa z uspehom opravi svoje uničujoče delo.

Če kri iz omrtvčene ličinke vbrizgamo v drugo ličinko, bomo tudi to omrtvičili. Kri te druge ličinke posreduje tretji in bo tudi ta omagala. V primeru, da so ličinke majhne, lahko omrtvičimo tudi četrto z enakim uspehom.

Nekoliko aritmetike pa nam bo dalo še en odgovor. Porabimo vso kri zastrupljene gosenice in jo vbrizgajmo drugim. En sam vbodljaj s človekovim posredovanjem omrtviči s to količino 1641 gosenic.

Daljša opazovanja pa so dognala, da posamezna osa piči tudi do 175 ličink. Z vrnitvjo k aritmetiki pa lahko rečemo, da posamezna samica proizvede toliko strupa, da lahko z njim ubije 227.175 gosenic, ali 20 kilogramov.

Mehanizem, ki z njim osa piči, je pravi umotvor prirode. Posamezni enocelčni mišički se iztekajo v osrednji zbiralnik, ki ga obkroža močna mišičasta povrhnica. Od tod pelje potem kanal do dveh ostrih izrastkov, s katerima osa vbode.

Omrtvičenje nastopi skoraj takoj. Ob vbodu kaže žrtev znake razburjenja. Poskuša ugrizniti svojega mučitelja ali pa mesto, kamor je osa pičila. Morda se bo žrtev poskušala odplaziti, toda le kratek čas in ne bo se premaknila z mesta.

Vsi zunanji gibi z izjemo delov ust se naenkrat ustavijo. Ni videti nobenih znakov življenja. Žrtev v tem stanju ne reagira niti na električne dražljaje. Mišice se še nekaj časa neuravnoteženo premikajo, ko pa otrpnejo gibi ust, se tudi to ustavi. Paraliza je popolna.

Srce tako omrtvčene ličinke deluje enakomerno, vendar nekaj dni počasi pojema, če ni prej nastopila smrt. Prav tako deluje naprej tudi prebavni sistem, čeprav se žival več ne hrani. To omogoča vskladiščena hrana.

Domnevajo, da je strup ose habrobracom sestavljen iz snovi, ki so podobne beljakovinam. Strup lahko osušimo, raztopimo v vodi in bo imel še vedno sposobnost omrtvičenja. Pri delovanju strupena snov poruši povezavo med mišicami in živci.

Ličinke številnih vrst gosenic so živa trupla, ki se v njih izvalijo in hranijo mlade ose. Ose — matere pa so izbirčne in se lotijo predvsem manjših gosenic pa tudi moljev.

Škoda je le, da so žrtve razmeroma nedolžni zajedalci, medtem ko je cela vrsta nadležnih škodljivcev povsem neobčutljiva za ta strup.

Pevskemu zboru „France Pasterk - Lenart“

Ob priložnosti koncertov v Bohinju sta Franc Urbanc-Šokelč in Odarjev pevskega zboru „France Pasterk-Lenart“ v Francelj posvetila naslednji pozdravni in nedeljo dne 4. oktobra ljudska pesnika zahvalni pesmici:

Pozdravna

Pozdravljeni Vi, ki materino govorico, pesem niste pozabili
O Vi, ki ni Vas sram, da bi tajili „Slovenec nisem“,
za pesem to slovensko tudi Vi ste kri prelili,
da speh lahko doni: s ponosom reči smem „Slovenec sem“.

Pozdravljeni Vi bratje, ko onkraj te visoke meje
s pesmijo slovensko oživljate te črne teme;
dobrodošli tu, kjer vznožje je Triglava,
prisrčno vsi pozdravljeni, kjer izvira Savala

Pesem to, ko mati nas je naučila,
pesem, ki je uničiti ni mogla tuja sila,
hočemo, da naprej bi tam se pela,
kjer slovenska mati je rodila.

Bratje bratom to želimo,
za mir na svetu hrepenimo,
narod prost, da bil bi vsak
in hlapec ne na svoji zemlji in ne mejak.

Zahvala

Predragi bratje in sestre,
ki danes k nam ste Vi prispeli,
in pesmi Vaše ste nam peli
tako lepo, tako krasno

da se solzilo je oko.

Pregrade ni med nami Vami,
čeprav z visokimi gorami
res ločeni smo mi,
a v srcih pa pregrade ni.

Vi pevci dragi, pevke mile,
ste trdna vez do naše lepe domovine.
Vi up ste naš in naša moč,
nam rodne pesmice pojoč.

Vi — sok sladak ste, ki napaja naša srca,
Vi — cvet ste lep, ki nam ozaljša prsa,
Vi — potok živ ste nevsahljivi
in svetli dan slovenski domovini.

Čeprav na svetu vse premine,
ljubezen bratska ne izgine;
in rod, ki pesem svojo ljubi in goji,
za rod ta — smrti ni.

O, zdravo, pevski Vi prvaki,
Lesičjak, Kernjak in drugi taki;
prav Vam gre tisočera hvala,
da pesem Vaša bo ostala.

Vam pevcem pa iskrena hvala,
kar pesem nam je Vaša dala.
Bodite srečni, vedri zdravi
in zvesti svoji očetnjavi.

Največji naravni hladilnik v zemlji

Ob vznožju visoke stene Suve planine je votlina, kjer so nekoč pirotski mlekari sezidali kamnito kočjo in speljali k njej kolovoz. V tej kočji izdeluje čuvaj Mimir Jovanovič beli sir, vendar le toliko, da od dolgega časa ne zadrema. Toda kdor stopi skozi velika vrata po stopnicah pred vhod v votlino, začuti izreden hlad, ki ne prestopi veje iz nje. Tu na velikih lesenih policah ležijo ogromne količine sira v hlebcih. Na teh lesenih pregradah hrani namreč že leta in leta svoje proizvode tamnajšnja zadruga. V skladišču je stalno za praktično dvajset vagonov raznih vrst sira, ki ga kasneje odvažajo na tržišče. V tem naravnem hladilniku brez toka je poleti temperatura okrog —6, pozimi pa 0 stopinj Celzija.

Kje ste, Lamulovi?

53 Anton Ingolič

„Poglej, morda le imaš pet, no, tudi za tri franke bi se najedla. Najprej večerjica, potem ljubezen.“

Segla mi je v žep. Nisem se branil. Kaj naj najde v njem?

„Eh!“ je siknila, ko je videla, da so žepi prazni.

Tedaj je zagledala uro na moji levici.

„O, bogat si! Prodaj jo in tri dni bova živela kot bogova! Coco, ti ne veš, kako znam ljubiti! Pojdi, da prodava uro!“

Komaj sem se iztrgal iz njenih rok, besed in pogledov.

„Slaniki!“ mi je vrgla v slovo.

Drugo jutro sem že navsezgodaj prodal uro, čeprav sem sklenil tedaj, ko sem si jo kupil (kdaj je bilo to?), da se ne bom nikoli ločil od nje.

Z zadnjim frankom v žepu sem deseti ali enajsti dan le našel delo.

Na stranskem pomolu nas je postajalo nekaj desetih brezposelnih. Čakali smo že nekaj ur, jaz sem prišel prvič, ker sem šele prejšnji večer izvedel, da sem prihajajo trgovci najemat težake za delo v skladiščih

in za nakladanje in razkladanje ladij. Na zadnje je le prišel možak, ki se mu je ob vsakem koraku zatresel podbradek. Premeril nas je kot mešetar živino od pet do glave, še čudno, da nam ni odprl gobca in nam pogledal zob, potem je pomignil dveh pred menoj in meni. Odšli smo za njim ob mrmranju in preklinjanju tistih, ki so ostali. Prišli smo v veliko skladišče, gospodar je pokazal na polne vreče in prazen kamion. Niti ust se mu ni zdelo vredno odpreti. Pograbili smo vsak svojo vrečo. Moja je bila v trenutku na kamionu, medtem ko sta tovariša najprej zaplesala vsak s svojo vrečo in jo šele s kletvico spravila čez visoko kripo. Gospodar je segel v žep, dal vsakemu od njiju nekaj drobiža, meni pa pokimal, naj nadaljujem. Zaslужek ni bil velik, toliko pa je bilo, da sem si lahko pri nekem mornarju na obrežju najel posteljo v sobi, kjer sta spala njegova sinova, tudi mornarja. Spet sem redno obedoval in večerjal, domov pa pisal, da imam dober in stalen zaslužek. Ko sem se nekoliko seznanil s prilikami v pristanišču in v obalskem delu mesta, sem spoznal, da bi bilo mogoče tudi za Amona najti kako delo, v kolikor se v obrežnih krčmah sploh ne bi preživljal s harmoniko in petjem. Pisal sem mu, naj pride. Čez teden dni je prišlo pismo nazaj z označbo: Parti. Kam je odpotoval? Nazaj v Merlewald? Kam bi šel drugam? Že na cesti iz Metzla je govoril, da bi bilo najbolje vrniti se v Merlewald, saj

zdaj, ko je preskrbel fanta, mu ni treba mnogo, ležišče in obrok hrane na dan.

Kmalu potem sem dobil pismo od doma: materi je hudo, da sem tako daleč, boji se, da ne bi šel prek morja v Afriko ali Ameriko. Naj pridem bliže, najbolje v Merlewald! Stiska je velika, vsak dan več ljudi je brez dela, tisti, ki ga imajo, pa delajo le po štiri dni na teden. Nekateri so se odpeljali v domovino, a od tam prihajajo žalostna pisma. Štefka ima spet otroka, hčerko, Robert pa je odprl delavnico. Z očetom je slabo, silikoza ga vedno bolj duši, zato se naravnost zaliva z vinom. Amon je dobil delo pri gradnji vojaških utrdb; vzdolž nemške meje bodo baje zgradili takšne utrdbe, da še miš ne bo mogla z nemške na francosko stran.

Na tisoče in tisoče vreč pšenice, moke, sladkorja in kave sem zmetal na tovornjake, ki so jih potem razvozili po marsejskih trgovinah, toda konec marca je moj gospodar, gospod Chouan, na lepem zaprl skladišče, ker mu ni donajalo več dovolj dobička, in se preselil v Maroko ali Tunis, da tam v miru počaka na konec krize. Spet sem se hodil ponujati na pomol in pred železniško postajo, spet sem tiste dni, ko sem imel delo, živel po človeško, drugače pa stradal in sanjaril o obilnih kosilih in sladkem vinu, medtem ko so se mi marsejska dekleta še dalje ponujala za pet, celo za tri franke in so velikanske ladje — trebušnice privažale iz francoskih kolonij ogrom-

ne skladovnice vsega, kar si človek le more poželeti. Poleg mornarja Mathieua, pri katerem sem imel posteljo, njegovih dveh fantov Nicolasa in Jeannota, s katerima sem večkrat šel ribarit, sem se spoznal še z nekaterimi ljudmi v sosesčini. To so bili sami taki ljudje, ki so — kot jaz — prodajali zelo poceni svoje roke, in so — tako Francozi kot inozemci — sovražili tistih dve sto bogataških francoskih družin, ki so rezale kruh in delile pravico milijonom in milijonom, Francozom in ljudem drugih narodnosti. Da bi se vrnil v Merlewald, nisem mislil, domov se bom vrnil šele, ko bom lahko šel spet v jama, ko bom dobro zaslužil in bom lahko materi pomagal, da si bo končno kupila travnik pa kos gozda in se vrnila na Strmec.

Sredi maja me je Nicolas spravil na svojo ladjo, ki je plula v Nico, da tam naloži večji tovor, s katerim bi se potem vrnila v Marseille, naložila še neke stvari in odplula v Afriko. Toda ko smo v Nici spravili tovor na ladjo, so kapitanu iz Marseille naročili, da naj odpluje naravnost v Bizerto. Zaman je Nicolas prosil, naj me vzamejo s seboj, moral sem ostati na pomolu. Dva dni sem čakal na ladjo, ki bi me vzele v Marseille; ko sem spoznal, da brez denarja ne pridem nikamor, sem jel vpraševali po delu. Pristanišče ni veliko, toda mesto je, kar sem videl že z ladje, bogato in lepo. Z ladje je bilo videti, kot da bi bilo na položni vzpetini nad polkrožnim

Kako zapiramo silose

Brž ko je silos napolnjen, ga moramo neprodušno zapreti, da zrak ne more do krme in da iz silaže ne uhaja ogljikova kislina. Če ga ne zapremo takoj, se prično zgornje plasti krme greti in plesniti.

Najbolj enostavno zapremo silos tako, da na stlačeno krmo naložimo 10 do 15 cm debel sloj plev, kratko zrezane slame ali slabe trave, nato pa 25 cm debel sloj mokre, pregnetene ilovice, ki jo močno stepamo in dobro zamažemo ob stenah silosa. Ilovico na silosu moramo prvi teden večkrat zaliti in ponovno stepati, da pri sesedanju krme ne nastanejo razpoke, skozi katere bi do silaže prišel zrak. Razpoke moramo redno in sproti zamazovati, zlasti ob stenah silosa, dokler se gmota v silosu količkaj še sesede.

Po enem tednu se sesedanje krme v glavnem ustavi. Da se ilovica nato preveč ne izsuši in ne razpoka, jo pokrijemo z vlažno žagovino, s prstjo, z mivko ali s čim podobnim. Dobro je tudi, če po vlažni ilovici posejemo ovse ali ječmen, ki se zaraste in potem varuje ilovico, da se ne izsuši in razpoka.

Isto ilovico lahko uporabimo več let za pokrivanje silaže. Paziti moramo le — zlasti pri silosih, ki so na prostem, da se v ilovici ne naselijo bakterije, ki povzročajo gnitje, ker bi lahko okužile tudi silažo.

Z debelim slojem ilovice moramo pokriti silažo tudi zato, da je dovolj obtežena. 25 cm debel sloj ilovice obteži silažo s 400 do 500 kg na kvadratni meter. Če nimamo pri roki ilovice, lahko zadelamo silažo tudi s prstjo ali z mivko, in sicer naložimo ene ali druge 40 do 50 cm na debelo.

Opisani način je pripraven za zapiranje nizkih silosov. Visoke silose sicer zapiramo lahko na enak način, ker pa na visoke stolpe težko dvigamo vlažno ilovico, je v praksi uvedenih več načinov za zapiranje silosov, in to z različnimi pokrovi.

Najenostavnejši so leseni pokrovi, ki pa morajo biti tako čvrsto vezani, da obteženi s kamenjem ali betonskimi kvadri, enakomerno pritiskajo na zgornjo površino silaže. Za dviganje lesenih pokrovov se v praksi največ poslužujejo navadnega škripčevja (Flaschenzug), ki je poceni in svojo namenu popolnoma odgovarja. Pod tak lesen pokrov najbolje naložimo sloj slabe, kratke in mehke trave, ki se pod pritiskom obteženega pokrova močno zbije in varuje silažo, da zrak ne more do nje. Kolikor bolj je obtežen in kolikor bolj je zbit sloj pod pokrovom, tembolj je silos neprodušno zaprt.

Koder imajo vodovod z dovolj velikim pritiskom je najbolj pripravno, če pokrov silosa obtežijo z vodo. Na silos spravimo prazne posode in vanje napeljemo vodo po gumijasti cevi. Ko silos odpremo, pa vodo po cevi zopet odtočimo.

Pokrovi za zapiranje silosnih stolpov pa so lahko tudi železni ali betonski. Taki pokrovi brez dvoma dobro pritiskajo na silažo in silos neprodušno zapirajo, toda iz gospodarskega stališča so masivni pokrovi zaradi visokih gradbenih in nabavnih stroškov (ca 6.000 do 10.000 šil.) za manjše silose le težko opravičljivi.

V novejšem času se močno uveljavljajo razne zapiralne naprave iz gumija, plastičnega materiala in kovine, ki napolnjene z vodo pritiskajo na silažo in silose neprodušno zapirajo.

Gumijaste naprave zavzemajo, nameščene na vrhu silosa obliko okrogle, ca. 50 cm visoke posode (banje). Ko posode napolnijo z vodo, se silos zaradi teže vode neprodušno zapre in silaža je dovolj obtežena. Posode polnimo in praznimo s pomočjo cevi, kot smo ta ravnokar opisali. Delo z gumijastimi posodami je sila lahko, enostavno in brez nevarnosti.

Pri nabavi gumijastih pokrovov je treba paziti, da premer pokrova odgovarja pre-

meru silosa. Premajhna posoda, ki se ne prilega k stenam, dovoljuje dostop zraka in s tem kvarjenje silaže. Prevelika posoda pa se pri sesedanju silaže premočno drgne ob stenah silosa, kar zmanjša dobo njene trpežnosti.

Zaenkrat se proizvajajo gumijasti pokrovi le za okrogle silose. Njihova nabavna cena se giba okoli 2000.— šil. in je torej znatno nižja, kot za masivne pokrove.

Tudi aluminijaste in pločevinaste posode si utirajo pot v prakso. To so trdelne banje, ki so razmeroma lahke, zelo ročne in jih brez posebnih težav namestimo lahko tudi v višjih silosih. Tudi te banje delujejo na principu teže vode. Zaradi boljšega prilaganja polagajo med steno silosa in spodnji rob posode gumijaste trakove (stare zračnice). Opisane posode stanejo za silos s premerom 2,5 m: aluminijaste 2750.— šil., pločevinaste pa 1500.— šil.

Za pokrivanje koritastih silosov (Fahrsilo) so se v praksi zelo obnesle pla-

stične folije, ki se enostavno pogrnejo čez silažo in obtežijo s preprostimi materialom (žagovina, kratko zrezana slama in podobno). Silaža se pod takimi folijami po zadrževanju praktikov zelo dobro ohrani. Nabavni stroški za 0,3 mm debelo folijo znašajo a m² 17.— šil., za 0,1 mm, ki zadošča za pokrivanje nadkritih silosov pa le 8 do 10 šil.

Zduženi posevki — nova oblika kmetijske proizvodnje

V Vojvodini uvajajo posebno novost v kmetijski proizvodnji — tako imenovano kombinirano setev ali setev več vrst pridelkov izmenoma v pasovih na istih poljih. Prvi poskusi so bili namreč zelo uspešni. Pokazalo se je, da je tako mogoče bolje izkoristiti zemljo ob gosti setvi — zlasti koruze — ne da bi posevkom primanjkovalo sonca in zraka. Dosežejo mnogo večji hektarski pridelek, ki bogato poplača le malo večje pridelovalne stroške.

Zato so se odločili, da bodo kombinirano posejali že jeseni 20 tisoč ha, spomladi pa še 60 tisoč hektarjev. Sejali bodo pšenico, koruzo, sladkorno peso in sojo.

Z novostjo bodo na seminarju seznanili strokovnjake okrajnih kmetijskih postaj. Računajo, da se bodo kombinirane setve kmalu oprijete tudi zadruga, ne le družbene posestva.

Izvoz goveje živine

Po dosedanjih podatkih so v prvem polletju 1959 izvozili iz Avstrije 14.000 glav goveje živine. To je za 700 komadov manj kot lani. Deficit v izvojni bilanci goveje živine pripisujejo zmanjšanemu izvozu volov, ki je lani znašal 5500 komadov, letos pa le 1000. Iz tega pa je razvidna tendenca naraščanja izvoza plemenskih krav in telic.

Največ živine so izvozili v Nemčijo, na drugem mestu stoji Italija, nato pa sledijo vzhodne države.

Novosti in zanimivosti iz kmetijstva

Mehanična krava

Britanski znanstveniki so v Londonu prvič predvajali „mehanično kravo“, ki „žre“ travo in proizvaja desetkrat več proteina (beljakovin) za človeško prehrano kot njena štirinožna sestra.

Novi aparat, na katerem so delali sedem let in ki je stal 2,2 milijona šilingov spreminja rastline v vlakna, ogljikove hidrate, olje in beljakovine. Konstruktorji pričakujejo od naprave velik uspeh v nezadostno razvitih področjih sveta, kjer pripisujejo mehanični kravi velik pomen v boju zoper veliko pomanjkanje beljakovin, kar je eden glavnih razlogov kronične sestrčnosti prebivalcev teh krajev. Predsednik britanskega koncema „Glues and Chemicals Ltd.“ je izrazil celo prepričanje, da bo naprava močno posegla v svetovno politiko. Nova britanska pridobitev bo po njegovih besed-

dah v veliko pomoč v boju zoper lakoto in bedo v nezadostno razvitih državah. Naprava je doslej proizvajala beljakovine iz laških lešnikov, vendar konstruktorji zatrjujejo, da mehanična krava lahko „prebavi“ vsako drugo rastlino.

Švedi so daleč spredaj

Na Švedskem so v živinoreji daleč pred mnogimi deželami. To vidimo zlasti iz njihovih uspehov v govedoreji. Pod nadzorom je molznost okrog 409.000 krav ali dobra četrtina. Molznih nadziralcev imajo 885. Povprečna molznost krav v letih 1954/55 je znašala 3972 kg mleka s 4,02 % tolsče, leta 1955/56 pa se je povečala na 4026 kg mleka s 4,03 % tolsče. Največje uspehe dosejajo s pasmo jersey (gžersi); molznost teh krav je znašala 4661 kg, mleko pa je vsebovalo celo 5,96 % tolsče.

Na Koroškem narašča potrošnja mleka in sira

Po pravkar objavljenih podatkih je avstrijsko kmetijstvo v prvem polletju 1959 proizvedlo 735.342 ton mleka; od tega na Koroškem 32.898 ton. V primerjavi z lanskim letom je proizvodnja padla za 3,85 %, kar pa je pripisati ukrepom proti tbc in bangovi bolezni. Zdravstvena akcija v govejih hlevih ima za posledico pomladitev staveža krav, povečano vzrejo in s tem v zvezi rahlo padanje proizvodnje mleka.

Medtem pa je zapaziti tendenco naraščanja potrošnje mleka. V Avstriji je konzum svežega mleka narastel na 279.641 ton, na Koroškem pa na 14.325 ton. To je za 2,54 % več kot lani. Kljub temu pa ima Koroška presežek mleka, iz katerega izvaža okroglo 12.000 l dnevno na Dunaj.

Zaradi rahlega padanja proizvodnje mleka na Koroškem, zaostaja tudi proizvodnja masla za lanskeletnimi številkami. V prvem polletju so v Avstriji proizvedli skupno 15.824 ton čajnega masla, od tega na Koroškem 703 tone. Lastna proizvodnja

Avstrijske tovarne dušika v Linzu

so za avstrijsko in evropsko kmetijstvo iz leta v leto pomembnejši faktor. Dočim so prva leta proizvajala le gnojilo z imenom „Nitramoncal“ proizvajajo sedaj tudi amonijev sulfat in superfosfat ter številne kemične pripravke za varstvo rastlin. Podjetje ima 1 1/4 milijarde šil. premoženja in zaposluje 5.693 ljudi. Lani je produciralo 990.000 ton gnojil in jih 773.000 ton prodalo v inozemstvo. Poleg tega je proizvedlo 85.200 ton žveplene kisline in 45.600 ton cementa.

sem dognal, da je čistilec čevljev. „To ni slaba stvar!“ sem si priznal. Ustavil sem ga in vprašal, kako in kaj. „Pozneje, tovariši! Konec ulice me počakaj!“ je odgovoril in odhitel dalje. Po izgovoru sem sklepal, da mora biti Poljak ali kaj podobnega, morda celo naš človek. Ko sva se čez dobro uro sestala, sem ga vprašal brez ovinkov kar po slovensko: „Si Slovenec?“ Široko se je zasmejal. „Ti si Slovenec? Milo mi je,“ je rekel hrvaški in mi stisnil roko, „zdravo, rojak! Jaz sem Hrvat, iz Like. Dovolj, da te povabim na zajtrk, danes sem ujel tri nove stranke.“ Tako sem nekaj dni po prihodu v Nico postal s pomočjo dobrosrčnega Jovana Perića čistilec čevljev. Delo ni bilo težko in opravljal sem ga samo ob jutranjih in večernih urah, čez dan pa sem z Jovanom dremal pod palmami. Vendar bi bil rajši prenašal težke vreče v marsejskih skladiščih, še rajši seveda tisoč metrov pod zemljo s svedom vrtal v premogovo žilo. Ponižujoče se mi je zdelo trkati na gosposka vrata in potrpežljivo čakati, da se pokaže služkinja in mi vrže pod noge nekaj parov prašnih čevljev. Sprva sem jih moral očistiti vpičo nje ali kakega cmeravega otroka kar tam pred vrati na stopnišču.

Toda ta posel mi je pripomogel do drugega, še imenitnejšega.

Nekaj tednov pozneje sem čistil čevlje v veži gosposke hiše v široki, z drevjem zasajeni ulici. Sredi dela je prišla k meni

lepo opravljena hišna in me vprašala, če bi lahko odpeljal na sprehod psa njene gospodinje. Vzravnal sem se in natančneje pogledal dekle pred seboj: namazana debeluška s črnimi, nagajivimi očmi in mehko zalitimi, belimi lakti.

„Kaj me gledaš tako neumno?“ se je zasmejala, pri tem pa dvignila do ramen gole roke, da sem ji videl še pod pazduhe. „Povej, ali hočeš zaslužiti deset frankov ali nočeš!“

„Seveda hočem,“ sem pritrtil, pri tem si seveda nisem mogel misliti, da je njeno drugo vprašanje v zvezi s prvim.

„Počakaj!“

Očistil sem čevlje, spravil drobiž in čakal. Ni se mi mudilo, pri stalnih strankah sem opravljal, da bi šel na lov na nove, se mi ni splačalo, saj se mi je ponujal sijajen zaslužek. Hiša se je počasi prebujala, že je bilo slišati poleg svežih glasov služkinj in drugih poslov tudi zaspane in zadirčne glasove gospodinje, a tudi kak moški glas in otroški krik je prišel do mene. Slednjič se je hišna z lepimi lakti le pokazala zgoraj na stopnicah.

„Stopi na ulico!“

Moral sem napraviti bedast obraz, kajti debeluška, ki je kazala kakih trideset let, morala pa je biti starejša, je še više ko malo prej dvignila roke in se še prešernje nasmejala.

„Kakšen kmetavs! Stopi na ulico, ti rečem!“ Pritekla je dol po stopnicah, me

zalivom sezidano iz samega belega kamna. Ni vrag, da v takem mestu ne bi našel dela za kak mesec, da si prislužim za pot nazaj v Marseille, medtem si ogledam še mesto, o katerem sem že toliko slišal in bral! Tu in v letoviščih vzdolž Azurne obale vse do italijanske meje torej zapravljajo francoski in drugi kapitalisti denar, ki ga stisnejo iz naših, delavskih žuljev? Tudi to je treba videti!

Za spanje ni bilo težko: čez dan sem si poiskal kak samotni vrt ob morju, zvečer preplezal kamnito ograjo in legel v mehko travo. Vso noč je onstran vrta ob obalo pljusvalo morje, nad menoj pa so pošumevale palme. Zjutraj sem seveda moral paziti, da me ni zasačil kak policaj. Brezposelnih niso marali, predvsem ne inozemcev. Lahko so te zgrabili in brez posebnega vprašanja nasilno odpravili prek meje.

Ponujal sem se v pristanišču, hodil čakati k vlakom na postajo in lovil kovčke celo po ulicah, a kak dan nisem zaslužil niti za kilo kruha. Ali mi res ne bo kazalo drugega, kakor da se napotim peš v Marseille?

Tistega zgodnjega jutra, ko sem lačen in čemeran brez souja v žepu faval po skraj še praznih ulicah, je zbudil mojo pozornost slabo oblečen fant, ki je z leseno škatlo pod pazduho prišel iz neke veže, jo udrl po ulici naprej, se izgubil v vežo druge ali tretje hiše, od koder se je kmalu prikazal, in jo spet ucvril po ulici, kot da gori za njim. Šele pri tretjih vežnih vratih

zgrabila za rokav in potegnila iz veže. „Takol!“ Pogledala je navzgor in zaklicala: „Poglejte ga, madame!“

Ozrl sem se navzgor. V oknu nad seboj sem zagledal hudo zaspan, starikav ženski obraz. A tako, se mi je le posvetilo, na semu sem? Seveda, ali me ni tale deklina najprej vprašala, če bi lahko peljal na sprehod psa njene gospodinje? Da, da. Gospa si torej hoče ogledati spremljevalca svoje ga psa. Izvolite, madame! Marko Lamula brezposelni rudar, doma iz Jugoslavije, star petindvajset let, še neoženjen! Čevlje sem imel lepo očiščene (lukenj na podplatih) oken na srečo ni bilo videti), toda moja obleka je bila ponošena, hlače celo na več mestih zakrpane, samo modra baretka, ki mi jo je pred dnevi k plačilu navrgel neki star gospod, je bila še skoraj nova. Z desnico sem se narahlo dotaknil njenega roba. Madame, ki ji je bilo najmanj sedemdeset let, je pokimala in se umaknila za zaveso.

„Legitimacijo!“ je ukazala hišna z glasom sitnega žandarja v rudarskem revirju.

„Legitimacijo?“

„Ti meni legitimacijo, jaz tebi psa; in ob koncu: jaz tebi legitimacijo, ti meni psa!“

„In če me ustavi policaj? Inozemec sem in brez stalnega dela...“

„Tvoja legitimacija bo pes moje gospe! To je boljša legitimacija, kot so tvoji umazani papirji.“

(Se nadaljuje)

EVROPA PRED VIHARJEM

Reichstag v plamenih

1. Ali se je v januarju 1933. leta kompartija Nemčije pripravljala na oboroženo vstajo za primer, da bi prišel Hitler na oblast? Ali so se komunisti organizacijsko in politično pripravljali v tej smeri?

2. Ali je prišlo v februarju, po prihodu nacionalsocialistične vlade na oblast, v vašem rajonu do množičnih aretacij komunistov, do zaplembe komunistične literature, do prepovedi komunističnih zborovanj in sploh do tega, da so bili komunisti v predvolilni borbi ovirani? Kaj je nameravala ukreniti kompartija kot odgovor na ta preganjanja in prepovedi?

3. Ali so v tem obdobju nacionalsocialisti napadali delavce-komuniste?

4. Ali so bili v tem času nacionalsocialisti v vašem rajonu oboroženi in ali so bili v karnah?

5. Ali so v vašem rajonu nacionalsocialisti in policisti zapirali delavce-komuniste?

6. Ali ste na sejah partijskih organov v vašem rajonu govorili o terorističnih akcijah in o tem, da bi izkoristili za ta namen v prvi vrsti tužce?

Vrhovni tožilec nasprotuje vsem tem vprašanjem. Sodišče se umakne na posvetovanje. Toda sedaj ni niti več važno, ali sodišče odobri ta vprašanja ali ne. Dimitrov se je že dogovoril z delavci s pomočjo svojih vprašanih in delavci ta jezik dobro razumejo. Če so bili zastrašeni z dolgim zaporom, z množičnimi umori in z nečloveškim mučenjem, tedaj se jim sedaj samozavest vrača in pred sodiščem junaško branijo kompartijo. Na eno od gornjih šest vprašanj, ki jih je postavil Dimitrov in ki ga je sodišče dovolilo, so delavci odgovorili, da se kompartija pripravila na množične demonstracije in na generalni štrajk v primeru, če bi kompartijo oblast prepovedala.

Nacistično sodišče se umika

Dimitrov odločno zahteva, da kot pričajo pokličejo Ernesta Thälmana, da bi pojasnil linijo kompartije Nemčije. (Thälmana so nacisti zaprli 3. marca 1933 — bil je generalni sekretar kompartije Nemčije) Dimitrov dalje zahteva, da pokličejo za pričę Kusinena, Cchina in Katajama, da bi kot predstavniki Kominterne osvetlili linijo in direktive Izvršnega komiteja Kominterne. (Katajama je bil tedaj že mrtev, česar pa Dimitrov še ni vedel.) Dimitrov je prav tako zahteval, da sodišče pokliče nekdanjega ministrskega predsednika Nemčije Brüninga, voditelje stranke centra Disterbergerja, drugega predsednika „sklenenega šlama“ generala Schleicherja, von Papena in voditelja nacionalistov Hugenbergja. Dimitrov je istočasno postavil deset vprašanj, na katera naj bi pričę odgovorile. Pričakoval je lahko, da sodišče ne bo sprejelo tega njegovega predloga. Nič ne de. Postavil je vprašanja, ki jih je izrekel pred javnostjo in ki so že sama razkrinkala te znane politične osebnosti, ki so pomagale nacistom do oblasti.

Sodišče odbija zahteve Dimitrova, toda prisiljeno je poslušati njegova vprašanja in pa razlago, ki spremlja ta vprašanja. To so globoke politične analize.

Sodišče se umika na vseh linijah in zapuša svoje položaje. Kakor hitro se sodišče skuša zopet postaviti na noge, že mu Dimitrov zada nov udarec.

Državni tožilec predlaga, da prečitajo obsojbe iz raznih provokacijskih procesov proti kompartiji Nemčije v letih 1923 in 1924. Ta predlog sodišče sprejme.

Tedaj Dimitrov v odgovor na to predlaga, da se prečita obsodba proti kontrarevolucionarnemu uporu Hitlerja in njegove organizacije v Münchenu 1923. leta.

Sodišče je že na samem začetku procesa skušalo povezati ime Dimitrova z atentatom v cerkvi Sv. Kralja v Sofiji. Dimitrov na procesu izjavlja:

„Nemški tisk me je ves čas predhodne preiskave in na osnovi poročila preiskave klevetal kot glavnega organizatorja atentata v sofijski katedrali. To naj bi pripomoglo k ustvarjanju ustrezajočega razpoloženja. Hoteli so pripraviti javnost, da me predstavijo kot pošast Reichstaga. Sedaj je to pojasnjeno. Upam, da bo ‚Völkischer Beobachter‘ in ves nemški tisk objavil to dejstvo pred celotno nemško javnostjo.“

Državni tožilec hiti, da bi se opravičil in zmeden zagotavlja, da državno tožilstvo ni izjavilo, da je bil Dimitrov organizator atentata.

Proti koncu procesa Dimitrov izjavlja:

„Moj predlog, da pokličete Thälmana, je bil odbit zaradi tega, ker je Thälmann v preskavi, obtožen, da je poskušal zrušiti državno ureditev, toda še ni obsojen. Predlagam, da kot pričę pokličete sekretarje partijskih

Za prvo privedejo na sodišče drugo skupino delavcev. Dimitrov postavi dvanajst novih vprašanj. Vsem delavcem istočasno. Vprašanja postavlja zato, da bi prisilil pričę, da govorijo resnico. Ze vprašanja sama so razkrinkala tiste pričę, ki so v nacističnih zapornih klonile.

Predsednik sodišča je zmeden. Grobo prekinja Dimitrova in ukazuje, da naj neha z vprašanji. Dimitrov protestira, ker mu sodišče omejuje pravico do obrambe in doseže svoje zahteve. Njegova vprašanja razsvetljujejo politični položaj pred požarom in po njem. S svojimi vprašanji pojasnjuje linijo komunistične partije Nemčije in dokazuje, da je obtožnica neresnična. Toda Dimitrova poslušajo delavci-pričę, poslušajo ga vsa Nemčija. Pripoveduje jim o njihovi partiji in o njenem delu v pogojih ilegale. Jasno jim začrtava naloge. Ko vidijo, kako je Dimitrov razkrinkal izdajalca Grotheja, se mimogrede naučijo, kako se morajo v bodoče čuvati podobnih provokatorjev. Taktika Dimitrova je naravnost vzorna.

Ostro izjavlja sodišču:

„Vem, da mnoga od mojih vprašanj niso prijetna, toda tega nisem kriv jaz. Na zatožni klopi nisem prostovoljno. Meni nikakor ni prijetno, da sedim tukaj, da postavljam vprašanja in da dajem izjave. Želel bi biti na svobodi, da bi se boril za komunizem in da v svoji državi zanj delam. Toda ker so me postavili na zatožno klop, tedaj se jaz tukaj borim za svoje nazore. Mnoga vprašanja bodo neprijetna, toda jaz nisem kriv, če se je pokazalo, da je kaša, ki jo je zvarila obtožba, za jed neprijetna. In ko nedolžen sedim na obtožni klopi, tedaj se kot komunist branim z vso svojo energijo.“

organizacij tistih mest, kjer se je, kot to trdijo pričę-policaji, kompartija v februarju pripravljala na oboroženo vstajo. Ta predlog ne more biti odbit z motivacijo, da so obtoženi za poskus rušenja obstoječega reda, ker je državno tožilstvo na današnje zasedanje sodišča poklicalo pričę, ki so prav tako tega obtožene. Nihče ne more danes niti pomisliti, da so vse poklicane pričę obtožene kaznivih (nepolitičnih) dejanj.“

Vrhovni tožilec hitro odgovarja Dimitrova, da državno tožilstvo „sploh ni trdilo, da bi povsod poskušali organizirati upor.“

Dimitrov prehaja v nov napad: „Odobravam izjavo državnega tožilstva, da, kot je bilo ugotovljeno, ni bilo nikakršnih poskusov kompartije za oboroženo vstajo, toda vendar morajo biti zaslišani sekretarji partijskih organizacij kot pričę o vprašanju: Ali so obstojali ustrezajoči načrti, katerih izvršitev so preprečile samo mere, ki jih je podvzel Hitler.“

Tukaj so govorili, da bi bilo dovolj, da vodstvo partije samo pritisne na gumb in da bi že planila vstaja. Zato je treba zaslišati sekretarje partijskih organizacij. Ne umikajte se, gospod državni tožilec!“

Dimitrovu, Popovu in Tanevu so določili skupnega državnega branilca. To je bil nacistični advokat dr. Teichert. Dimitrov je že v samem začetku odklonil njegovo obrambo. Sam je predlagal osem advokatov, za katere je prosil, naj jih sodišče sprejme kot njegove branilce. Sodišče je to njegovo prošnjo odbilo. Nekateri od teh advokatov so poskušali priti v Nemčijo, da bi vsaj spremljali potek procesa. Tisti, ki so prišli, so prišli zaman. Nacisti so jih z oboroženim spremstvom pospremili do meje in jih izgnali. To se je zgodilo bolgarskima advokatom Dečevu in Grigorovu, Francozu Villardu in Američanu Gallagherju. Dimitrov je predlagal še francoskega sodnika Moro Gjafferija, Thoreza, ameriškega advokata Haysa. Toda ti zadnji niso v Nemčijo niti prispeli.

Tedaj se je Dimitrov odločil in izjavil pred sodiščem, da se bo branil sam. Zato večkrat opominja sodišče: „Sodišče mora vedeti, da nisem tukaj samo obtoženi Dimitrov, temveč tudi branilec obtoženega Dimitrova.“ Branil je predvsem svoje politične nazore, svojo partijo in svoje tovariše — Torglerja, Popova in Taneva. Branil je celo nacistično orodje požiga — van der Lubbeja. Na ta način je razkrinkal „obrambo“, ki je že vnaprej prejela navodila, da mora pomagati predvsem obtožbi, ne pa obtožencem.

Dimitrov je res odklonil branilca, toda čestokrat je prekinjal tudi Torglerjevega „branilca“, kakor hitro je pričel kvasiti politične nesmisle. Dimitrov je stal na stališču, ki ga je pojasnil s temi besedami:

„Rajši sem po nedolžnem obsojen na smrt

od nemškega sodišča, kot da bi se moral zahvaliti za osvoboditev takšni obrambi, kot jo je dal dr. Sack v Torglerjevo korist...“

Ze od prvega dne je hotel pokazati, da je pred sodiščem neodvisen:

„V tem procesu nisem dolžnik, temveč upnik.“ — Tako zabrusi nacističnemu sodišču v obraz.

Ko se je Dimitrov vrnil po svoji izključitvi s procesa ponovno v dvorano, je takoj izjavil:

„V tej dvorani ne iščem milosti niti simpatij, zahtevam samo, da se lahko branim kot komunist.“

Ko se je sodišče „poglabljalo“ v pravne podrobnosti o alibiju Dimitrova in njegovih bolgarskih tovarišev, je Dimitrov prekinil sodnike:

„Najmočnejši dokaz v korist našega alibija je dejstvo, da smo mi komunisti in to vodilni komunisti, ki vsled svojih komunističnih nazorov in interesov svoje partije nismo mogli sodelovati v neki takšni zadevi, kot je požig Reichstaga.“

Ob nekem primeru, ko je državni tožilec

Zaključni govor Dimitrova

Napočil je 16. december 1933 — zadnji dan velikega procesa v Leipzigu. Spet je sedela v dvorani nacistična publika. V eni izmed vrst je sedela kot vsak dan tako tudi danes mati Dimitrova, sestri Popova in Taneva, Torglerjeva mati in Torglerjeva žena. Velika bitka Dimitrova, ki se je pričela s prvim dnevom procesa, 21. septembrom, se približuje h koncu. Toda še ni končano. Dimitrov še ni izrekel zadnje besede. Še nekaj hipov in Dimitrov bo podal pred sodiščem svoj veliki govor. In že pričinja:

„Po členu 258 zakona o kazenskem sodnem postopku imam pravico, da govorim kot branilec in kot obtoženec.“

Predsednik sodišča:

„Imate pravico do zaključnega govora, ta vam je dana.“

Dimitrov: „Po tem zakonu imam pravico polemizirati z državnim tožilcem in šele potem bom prešel na zaključni govor.“

Gospodje sodniki, gospodje tožilci, gospodje branilci! Ze na samem začetku tega procesa pred tremi meseci sem se kot obtoženec obrnil s pismom na predsednika sodišča. V tem pismu sem izjavil, da obžalujem, ker so moje izpovedbe povzročale konflikte. Toda jaz odločno nasprotujem tolmačenju, ki trdi, da je bilo moje vedenje namerna zloraba, to se pravi, da naj bi izkoriščal pravico za postavljanje vprašanj in propagandne namene. Jasno je, da sem se, ker sem bil obtoženec, in to nedolžen, trudil, da se zaščitim z vsemi sredstvi, ki so mi bila na razpolago.

V svojem pismu sem tudi priznal, da sem tu in tam postavljaj vprašanja ne ravno pravilno z ozirom na pravočasnost in obliko. To se da končno pojasniti s tem, da ne poznam nemške zakonodaje. In razen tega prvič v življenju sodelujem v podobnem sodnem procesu. Če bi imel branilca, ki sem ga jaz izbral, bi se prav gotovo lahko izognil incidentom, ki so bili tako neprimerni za mojo osebno obrambo. Predlagal sem več advokatov: Dečeva, Moro Gjafferija, Kampinkija, Thoreza, Grigorova, Lea Gallagera in tovariša Lehmannta (iz Saarbrickna), toda carsko sodišče je zaradi tega ali onega razloga odbijalo moje predloge drugega za drugim. Jaz ne gojim nobenega osebnega nezaupanja do gospoda dr. Teicherta niti kot do osebnosti niti kot do advokata. Toda pri sedanjem stanju stvari v Nemčiji ne morem imeti polnega zaupanja v Teichertu kot uradnega branilca. Zaradi tega se skušam braniti sam in pri tem delam, neizogibno, določene napake s pravnega gledišča.

V interesu svoje obrambe pred sodiščem predpostavljam, da se tudi v interesu normalnega poteka procesa še enkrat — in to poslednjič — obračam na Vrhovno sodišče s prošnjo, da odobri advokatu Marcellu Villardu sodelovati v moji obrambi. Če bo na žalost ta koj zadnji predlog odbit, tedaj mi ne preostane nič drugega, kot da se branim sam z ozirom na svoje moči in znanje.

Ker je bil tudi ta moj predlog odbit, sem se odločil, da se branim sam. Ker nisem potreboval niti medu niti strupa sladkobesednosti vsiljenega mi branilca, sem se ves čas branil sam, brez pomoči advokata.

Popolnoma je jasno, da se sploh ne čutim vezanega na obrambni govor dr. Teichertu. Za mojo obrambo je pomembno samo to, kar sem do sedaj rekel pred sodiščem in samo to, kar bom sedaj povedal. Ne bi želel žaliti mojega partijskega tovariša Torglerja — me-

posumil o eni izmed prič, ki so prišle iz Sovjetske zveze, češ da njen priimek ni pravi, ker to ni priimek njenega moža, Dimitrov opozarja državnega tožilca:

„Zelo se čudim neznanju Vrhovnega sodišča o sovjetski zakonodaji.“

Predsednik zavrača Dimitrova, češ da je nesramen, toda Dimitrov pribije:

„Vi se morate še mnogo učiti, gospod vrhovni sodnik.“

Sodni proces v Leipzigu je bil ena sama velika bitka Dimitrova proti vstajajočemu nacizmu. Posebno je pomemben njegov zaključni govor, ki je najbrž najboljši primer, kako mora nastopiti pred sodiščem komunist. To ni navaden govor, to je poziv množicam vsega sveta, da se borijo proti fašizmu. V prisotnosti nacističnih sodnikov je Dimitrov vabil proletarce vseh dežel, da naj se borijo proti fašistični nevarnosti. Vrgel je v lice nacističnim sodnikom in celotni vladajoči nacistični kliki resnico o fašizmu, ki jo je razumel vsak delavec.

V svojem govoru je opisal poskuse nacistov, da bi uničili delavski pokret. Opozarja nemške delavce, da se nacistični pokret brati s kapitalisti (Thyssen in Krupp) in magnati finančnega kapitala.

nim, da ga že dovolj žali njegov branilec, toda moram odkrito povedati: raje vidim, da me nemško sodišče obsodi na smrt, kot da bi mi uspelo osvoboditi se s pomočjo obrambe, kakršno je dr. Sack podal za Torglerja.“

Predsednik sodišča prekine Dimitrova:

„Ni vaš opravke, da tukaj kritizirate.“

Dimitrov: „Priznam, da govorim ostro in surovo, toda moja borba in moje življenje sta prav tako ostru in surova. Moj način govora je odkrit in iskren. Navajen sem, da imenujem stvari z njihovim praviim imenom. Nisem advokat, ki po dolžnosti brani tukaj svojo stranko.“

Branim se kot obtožen komunist.

Branim svojo lastno komunistično revolucionarno čast.

Branim svoje ideje, svoje komunistično prepričanje.

Branim smisel in vsebino svojega življenja.

Glejte, zakaj je tedaj vsaka izgovorjena beseda tukaj, pred sodiščem, tako rekoč kri moje krvi in pot mojega potu. Vsaka beseda je izraz mojega najglobljeja ogorčenja proti krivični obtožbi, proti dejstvu, da se takšen protikomunistični zločin pripisuje komunistom.

Mene so čestokrat opominjali, da se obnašam neresno do nemškega Vrhovnega sodišča. To je popolnoma netočno.

Točno je, da je za mene kot komunista vrhovni zakon — program komunistične internacionale, a vrhovno sodišče — kontrolna komisija komunistične internacionale.

Toda zame kot obtoženca je Vrhovno sodišče Reicha instanca, na katero se moram ozirati z veliko resnostjo, ne toliko zaradi tega, ker jo tvorijo sodniki s posebnimi kvalifikacijami, temveč zaradi tega, ker je to sodišče zelo važen organ državne oblasti, važen organ vladajočega družbenega reda — instanca, ki lahko nepreklicno obsodi tudi na smrt. Mirne vesti lahko rečem, da sem pred sodiščem in, sledeč temu, tudi pred javnostjo, v vseh stvareh govoril samo resnico. Kar se tiče moje partije, ki se nahaja v ilegalnem položaju, sem odklonil dati kakršnekoli izjave. Vedno sem govoril resno in z občutkom najgloblje prepričanja.“

Predsednik sodišča: „Ne bom prenašal, da se boste vi tukaj, v tej dvorani ukvarjali s komunistično propagando. Vi ste ves čas to delali. Če boste v tem duhu nadaljevali, vam bom odvzel besedo.“

Dimitrov: „Energično moram protestirati proti trditvi, da sem imel propagandistične smotre. Lahko se smatra, da je moja obramba pred sodiščem imela določen propagandistični učinek. Dopusčam, da moje vedenje pred sodiščem prav tako lahko služi kot primer za obtožena-komunistu. Toda to ni bil smoter moje obrambe. Moj smoter je, da odvržem obtožbo o tem, da naj bi imeli Dimitrov, Torgler, Popov in Tanev, kompartija Bolgarije in komunistična internacionala kakršnekoli delež pri požaru.“

Vem, da nihče v Bolgariji ne verjame v naše namišljeno sodelovanje pri požigu Reichstaga. Vem, da bo v inozemstvu redko kdo to verjel. Toda tukaj, v Nemčiji, so drugačne razmere. Tukaj lahko verjamejo v takšne nenavadne trditve. Glejte, zakaj sem želel dokazati, da kompartija ni imela in nima ničesar skupnega z udeležbo pri takem zločinu.

(Se nadaljuje)

Kitajska podpira sovjetski predlog o razorožitvi

Komaj se je vrnil s svojega obiska v ZDA je ministrski predsednik SZ Nikita Hruščev že odpoval na obisk v Kitajsko. V Pekingju je prisostvoval proslavam ob desetletnici Ljudske republike Kitajske. Ob tej priložnosti se je podrobno razgovarjal z Maotsetungom o svetovnih in mednarodnih vprašanjih in o svojem obisku v ZDA. Na proslavi so bili navzoči tudi predstavniki in politični funkcionarji držav vzhodnega bloka.

Kakor zagotavlja kitajski tisk, se Ljudska republika Kitajska pridružuje sovjetskemu predlogu glede odpravljanja hladne vojne in razorožitve v svetu. Tisk povdarja,

da kitajsko ljudstvo podpira sovjetsko iniativo za popust mednarodne napetosti, za prepoved atomskega orožja in za mirno ureditev odprtih evropskih vprašanj.

Medtem pa se je zaostрил spor med Ljudsko republiko Kitajsko in Zruženo arabsko republiko, ki jo je sprožil govor ubeglega voditelja sirijske KP, Bachdascha, na proslavah v Pekingju. Vlada ZAR je poklicala svojega predstavnika v Pekingju na poročanje in zadržala povratek svojega veleposlanika v Peking. Prav tako vlada ZAR grozi z zaprtjem kitajskega konzulata v Damasku.

Arheološka dela na Štalenski gori

Iz leta v leto prikazujejo arheološka dela in izkopavine na Štalenski gori nove zanimivosti in ponazorjujejo dela in način življenja prebivalstva keltske dobe in v prehodu v ero Rimljanov. Prodiranje v skrivnosti mesta, ki mu pravega imena še niso ugotovili, zbuja čim dalje večje zanimanje v najširših plasteh v tu- in inozemstvu. Do čim so leta 1948 našli le 500 obiskovalcev, so jih v tekočem letu zaznamovali nad 30.000 iz najrazličnejših dežel. Med obiskovalci so našli številne ugledne osebnosti

Strokovnjaki znajo ob živi predstavi na podlagi izkopanin pričarati pred oči davno minulo dobo prednamcev, način njihovega življenja in dela. Iz davnine vstajajo slog zgradb, oprema in orodje, okraski in lepote, umetniški izdelki in drugo, ki vzbujajo občudovanje. Šele ob razlagi strokovnjakov prav spoznaš vrednoto arheologije, ki prikazuje življenje prebivalcev pred 2000 leti v tako življenjski bližini.

Prodiranje v skrivnosti mesta na Štalenski gori in nadaljnjo proučevanje prazgodovine koroške dežele, kar dolga stoletja zakriva zemlja, bo trajalo še dolgo. Vendar bodo odslej naporna in skrbna dela napredovala hitreje, ker so številne tvrdke s hvalevrednim razumevanjem dale na razpolago različne stroje in tehniške pripomočke. Sredstva, ki omogočujejo to delo, se stakajo iz različnih subvencij, prispevkov denarnih zavodov, drugih ustanov, privatnih podjetij in zasebnikov.

Team, ki pod strokovnim vodstvom univerzitetnega profesorja dr. Eggerja sodeluje pri arheoloških delih na Štalenski gori sestavljajo državni arheolog dr. Vettes, profesorica dr. Kenner, ing. Dolenz, gospa dr. Mossler, prof. Khevenhüller in prof. Scherbentin. Ravnatelj muzeja dvorni svetnik dr. Moro je ob priložnosti novinarskega sprejema na kraju izkopavanja izrekel profesorju dr. Eggerju priznanje in zahvalo tudi v imenu deželnega glavarja.

Sadna drevesca, veliko cenejša in močnejša kot drugod, Vam nudi drevesnica Polzer, p. Št. Vid v Podjuni.

iz znanstvenega in kulturnega, gospodarskega kakor tudi političnega življenja. Pogosto pa obiskujejo Štalensko goro izletniške skupine, udeleženci obratnih izletov mnogih podjetij, šolska mladina, ter turisti, ki se zadržujejo v poletnih mesecih v naši deželi. Štalenska gora postaja vedno bolj pomembno kulturno in tujskoprometno središče Koroške ter je zaslovela daleč preko v njenih meja.

Včeraj je volila Anglija

Včeraj zjutraj so v Angliji odprli volilne lokale za volitve poslancev Spodnjega doma. Volilo bo 35 milijonov volilnih upravičencev. Vsa svetovna javnost z zanimanjem pričakuje izida volitev, saj do zdajnjega trenutka nihče ni upal prav reči, kdo bo pri teh volitvah odnesel zmago, konzervativci ali laburisti. Dokončni volilni rezultati bodo objavljeni šele jutri.

Hotel „Bellevue“ v Ljubljani so povečali

Znani hotel „Bellevue“ v Ljubljani, ki je hkrati gostinski šolski center, so v zadnjem času lepo preuredili in povečali. Staro hotelsko poslopje so podaljšali z enonadstropnim prizidkom, kjer je dobila prostor moderna hotelska kuhinja z najmodernejšimi stroji in napravami. Staro kuhinjo sedaj spreminjajo v recepcijo z manjšim bifejem. Na novo so uredili tudi restavracijo, pod katero je v kleti nastal nov moderen bar za 50 gostov. Iz nekdanje verande pod

S 1. majem 1960 dam v najem kmetljo z 22 ha kmetijske površine v bližini Beljaka. Ponudbe na upravo lista.

restavracijo pa so napravili okusno kavarno-slaščičarno z 80 sedeži.

V povsem prenovljenem hotelu ne bodo le gojenci gostinskega centra deležni praktičnega pouka o sodobni strežbi, temveč bodo tudi gostje dobili prijeten prostor za oddih in razvedrilo.

Zimski vozni red železnic

V nedeljo, 4. oktobra je stopil v veljavo zimski vozni red avstrijskih zveznih železnic. V tuzemskem prometu ne predvideva nobenih sprememb, razen sprememb, ki so navedene že v poletnem voznem redu.

Ne pozabimo na izmenjavo davčnih kart za motorna vozila

S 30. septembrom je poteklo davčno leto za davek na motorna vozila. Istočasno so izgubile svojo veljavo dosedanje davčne karte za motorna vozila. Te karte je treba takoj, najkasneje pa do 31. oktobra vrniti pristojnemu finančnemu uradu. V nasprotnem primeru je lastnik vozila lahko kaznovan.

Od 1. oktobra naprej mora biti vsak lastnik motornega vozila v posesti nove davčne karte. Le-te so na razpolago v trafikah in pri davčnih uradih. Razumljivo je, da mora od tega dne naprej biti plačan tudi davek za motorna vozila za tekoče četrtletje. Davek je treba, kakor doslej, plačati v obliki nakupa kolekov v odgovarjajoči vrednosti in jih nalepiti na davčno karto.

ANEKDOTA

Ko je Karl II. zasedel prestol, je ponudil pesniku Miltonu zelo dobro plačano službo. Njegova žena mu je prigovarjala, naj jo sprejme, toda Milton je rekel: „Ti si ženska in bi rada imela kočijo; jaz pa hočem kot pošten možki živeti in umreti.“

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kune — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjini magazin — 12.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Sobota, 10. oktober:

I. program: 8.00 Tako zveni na Koroškem — 13.00 Opoldanski koncert — 14.00 Pozdrav nate — 16.20 Mladinska oddaja — 17.10 Serenada v mraku — 18.40 Pestro mešano — 18.55 Športna poročila — 20.15 Sobotni večerni program.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 7.15 Jutranja glasba — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.15 Ti in žival — 11.00 Ljudska višja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.20 Izven programa — 13.30 Pet minut agrarne politike — 14.15 Godba na pihala — 15.05 Mladinski koncert — 17.10 Lepa pesem — 18.10 Glasba za mlade zaljubljenca — 20.00 Mundi iz Dunaja.

Nedelja, 11. oktober:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 6.50 Naš domači vrh — 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Jutranje melodije — 11.00 Glasbena nedeljska promenada — 11.30 Veselo petje — veselo igranje — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Otroški oder — 17.05 Plesna glasba — 19.45 Nekaj za dobro voljo — 20.00 Kdo je storilec? — kriminalna slušna igra.

II. program: 8.15 Kaj je novega? — 9.00 Operni koncert — 10.05 Dunajski zobjrk z glasbo — 13.15 Glasba po kosilu — 16.00 Plesna glasba — 16.30 Popevke — 18.25 Nazaj h šolski klopi — 19.10 Melodije od Michaela Jaryja — 20.00 Lepi glasovi — lepo petje.

Ponedeljek, 12. oktober:

I. program: 8.00 Operni koncert — 8.45 Zapiski iz domovine — 14.45 Prav za Vas — 15.30 Knjižni kolikček — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Glasba od Roberta Alia — 18.20 Za Vas? — Za vse — 18.30 Mladinska oddaja — 18.55 Športna poročila — 20.20 Citati in razumeji — 20.35 Prav ima — 21.05 Lahka hrana.

II. program: 6.45 Majhna melodija — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Francoska glasba — 13.30 Za ljubitelja opernih melodij — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Lahko pecivo nat — 16.00 Otroška ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Znanje za vse — 19.25 Made v Avstriji — 20.00 „Julietta“ (opera).

Torek, 13. oktober:

I. program: 8.00 Ljudstvo igra — 14.45 Prav za Vas — 15.15 Kamorna glasba — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert — 18.55 Športna poročila — 19.00 Ljuba mamica — 19.50 Pad ano odejo — 20.20 „In to v ponedeljek zjutraj“ — veseloigra.

II. program: 6.05 Preden odidele — 7.15 Jutranja glasba — 8.20 Glasba na tekočem traku — 10.40 Šolska oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Znani arkestri — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Humor in dobra volja — 16.00 Oddaja za žene — 17.10 Kulturne vesti — 17.55 Samo zale — 19.25 Made v Avstriji — 19.30 Pisan večerni program.

Sreda, 14. oktober:

I. program: 8.00 Da, to je moja melodija — 14.45 Glasba za mladino — 15.45 „Sanjač v vrtu žužev“ — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Glasba, ki nam dopade —

19.00 Od plošče do plošče — 20.00 Skoraj pozabljeno — premalo poznano.

II. program: 7.10 Majhen kalendarij — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 10.15 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelje lažje glasbe — 13.30 Za ljubitelje opernih melodij — 15.00 Šolska oddaja — 16.00 Otroška ura — 16.30 Dobro razpoloženi — 17.10 Kulturne vesti — 17.55 Veseli delopust — 20.20 Štirje proti štirim — 20.30 Ljudstva in domovina.

Cetrtek, 15. oktober:

I. program: 8.00 Zveneča platno — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 14.30 Ura pesmi — 15.00 Prav za Vas — 15.30 Koroški avtorji — 16.00 Popevke — 17.10 Veseli delopust — 18.15 Oddaja za delavce — 18.30 Mladina v poklicu — 20.15 Če listje pada — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 6.10 Z glasbo v dan — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Glasba od Pietro Nardini — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Dela avstrijskih komponistov — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Zaljubljene gosli — 17.10 Kulturne vesti — 20.30 Pozor! Nemanje!

Petek, 16. oktober:

I. program: 8.00 Orkestralni koncert — 14.45 Kamorna glasba — 15.30 Kulturno zrcalo — 16.00 Glasba od Nica Dostala — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Vesele malenkosti — 17.55 Peser spored — 18.10 Prosti čas je dragocen — 18.30 Kaj pravi industrija — 19.00 Vse stoji! — 20.20 Halal Tenagerij!

II. program: 6.05 Mladi glas — 6.45 Majhna melodija — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 10.15 Šolska oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.30 Za ljubitelje opernih melodij — 15.00 Šolska oddaja — 16.30 Otroška ura — 17.30 Za veselo popoldne — 17.55 Glasba za delopust — 20.00 „Vsak je svoje sreče kovač“ (slušna igra).

Slovenske oddaje Radia Celovec

Vsak dan razen ob sobotah in nedeljah ob 14.00 poročila in objave.

Vsak dan, razen v sobotah in nedeljah ob 14.00 poročila in objave.

Sobota, 10. oktober: 9.00 Od pesmi do pesmi od srca do srca — 18.15 Zemlja domača...

Nedelja, 11. oktober: 7.30 S pesmija in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 12. oktober: 14.00 Pregled sporeda. Intermezzo. Kaj pravi zdravnik? — 17.55 Za ženo in družino.

Torek, 13. oktober: 14.00 Paje Zenski vokalni kvartet.

Sreda, 14. oktober: 14.00 5 minut za čebelarje — Kor želite zaigrano.

Cetrtek, 15. oktober: 14.00 Kulturni kalendar.

Petek, 16. oktober: 14.00 Mladinski obzornik.

Televizijski program:

Vsakodnevna oddaja: 20.00 Cas v sliki. Oddaja čas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Nedelja, 11. 10.: 17.20 Za mladino — 17.30 Plesoči medvedek (film) — 19.30 Družina Leitner — 20.30 Prenos iz nemške televizije „Vedno so tri možnosti.“

Ponedeljek, 12. 10.: 19.30 „Inspektor Garret“ kriminalni film — 20.20 Aktualni sport — 20.40 Akta je konec.

Torek, 13. 10.: 19.30 „30 minut časa“, film — 20.15 „Leži v tvoji roki“.

Sreda, 14. 10.: 17.00 Za otroke — 17.35 Za mladino — „Zima na tarmi“ — 17.50 Za družino „Sekira v hiši...“ — 19.30 Očka je najboljši — 20.20 Tako živimo vse dni — 20.50 „Ukradeno leto“ — drama.

Cetrtek, 15. 10.: 20.35 Prenos iz nemške televizije „Sanjska igra“.

Petek, 16. 10.: 20.20 Prenos iz Löwingovega odra.

Sobota, 17. 10.: 19.30 Kaj vidimo novega — 20.15 Cu-dež v živalskem svetu — 20.45 „Zveneča Avstrija“ —

Nedelja, 18. 10.: 20.35 Prenos iz nemške televizije „Sanjska igra“.